

REDACȚIUNEA.
 Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
 Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile nu se returnează.

INSERATE se primesc la AD-
 MINISTRAȚIUNEA în Brașov și
 în următoarele Birouri de anunțuri:
 În Viena: M. Dukas Nachf.
 Max. Augenfeld & Emerich Lesser,
 Heinrich Schalk. Rudolf Woss.
 A. Opperle Nachf. Anton Oppolli.
 În Budapesta: A. V. Goldber-
 ger, Ekstein Bernat. În Ham-
 burg: Marolyi & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 cțiune garson pe o coloană 6 or.
 și 30 or. timbru pentru o pu-
 blicare. — Publicări mai dese
 după tarife și învoială.

RECLAME pe pagina a 3.a o
 secțiune 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 25)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.

Se primumeră la toate ofi-
 ciele poștale din întru și din
 afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare
 Târgul Inului Nr. 30. etajul
 I.: Pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
 luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
 v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
 namentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 136.—Anul LXIII. Brașov, Duminică 18 Iunie (1 Iulie). 1900.

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei. Cu 1 Iulie st. v. 1900

se deschide nou abonament, la care
 invităm pe toți amicii și sprijinitorii
 foiei noastre.

Prețul abonamentului:
 Pentru Austro-Ungaria: pe un
 an 24 corône; pe șase luni 12 corône;
 pe trei luni 6 corône; pe o lună 2
 corône.

Pentru România și străinătate:
 pe un an 40 franci, pe șase luni 20
 franci, pe trei luni 10 franci, pe o
 lună fr. 3.50

Abonamente numai la numărul poporal de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: pe un
 an 4 corône; pe șase luni 2 corône.

Pentru România: pe un an 8
 franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor
 prin mandate postale.

Administrațiunea.

Prin muncă la isbândă.

Dacă de un sir de ani încôce
 ni-am însușit obiceiul de a jertfi co-
 lonă întregă din diarul nostru pen-
 tru a publica raporturi despre de-
 cursul examenelor dela școlile nos-
 tre populare confesionale, am făcut'o
 și o facem acésta din motivul, că
 aceste raporturi formeză o „glindă“,
 în care se arată puterea de viață a
 poporului român din aceste plaiuri
 ale Carpaților și viitorul, ce-l așteptă
 și pe care e în stare să și-l creeze
 însuși prin agerimea minții și stă-
 ruița în muncă, cu care Dumneșeu
 a dăruit pe Român.

Cine a cetit raporturile publi-
 cate de noi de câte-va săptămâni

incôce a trebuit de multe-orî să se
 oprască și cu inima plină de mân-
 găere să-și dică: decă pe lângă
 atâtea neajunsuri, atâtea pedeci, vol-
 nicii și calamități nesfârșite Românii
 aceștia necăjiți au fost în stare să
 ajungă în câte-va decenii la punctul,
 la care se văd aji, unde ar ajunge
 ore, decă ar avé și ei fericirea de a
 se bucura de drepturi și libertăți
 egale și de aceleași favoruri ca ce-
 tătenii maghiari ai acestei țări?

Bétrânii noștri asemănând sta-
 rea învățământului nostru de aji cu
 aceea ce-au văduț'o în tinerețele lor,
 pot să fiă martori vii, că totuși po-
 porul nostru prin stăruința sa de
 fier, prin jertfele sale în muncă și
 bani, prin cumpătarea sa, care până
 acum l'a ferit de lăcomiă și de dē-
 răpănare morală, a făcut mari pro-
 grese pe terenul învățământului în
 ciuda tuturor neajunsurilor și perse-
 cuțiunilor.

Și tocmai acésta împrejurare
 face, ca să fim mândri și să ne bu-
 curăm din totă inima de rezultatele
 bune, ce se constată la partea cea
 mai mare a școlilor noastre cu oca-
 siunea examenelor.

Cel mai îmbucurător lucru dintre
 toate însă este și rămâne, că poporul
 însuși prin numeroși reprezentanți
 ai săi, fruntași de pe la sate, cari
 stau în continuă și nemijlocită în-
 țelegere cu el, muncesc cu el împreună,
 se bucură și se întristează împreună
 cu el, — și început să se intereseze
 tot mai mult și mai viu de progre-
 sul tineretului nostru în școle.

Ba putem dice, că se observă
 chiar, că ne întorcem spre un timp,
 când țeranul nostru începe să cu-
 nôască, că nu aceea este cea mai
 mare fericire pentru el, ca să crească
 din fiu săi „domni“, — cari apoi să
 se pérdă în mare parte pentru munca
 continuativă menită a ridica talpa
 țării la o stare mai bună tot mai
 bună economică și culturală, și să
 se alătore la domni străini, înstrē-
 nându-se astfel tot mai mult de

tulpina, din care au eșit — ci nu-
 mai atunci își va asigura un vii-
 tor mai fericit, decă va nisui, ca
 creșterea și învățătura fiilor săi să
 fiă mai apropiată de trebuințele sale
 și ei să fiă puși în stare a-și câștiga
 pânea de toate zilele și a-și asigura
 existența așa, ca ea să nu atérne
 dela bunul plac al domnilor, cari se
 gândesc mai întâi de toate numai
 la interesele lor egoistice, cari, cum
 stau lucrurile aici la noi, sunt chiar
 contrare intereselor de dezvoltare și
 de viață națională a poporului ro-
 mân.

Stările dela noi ori cât de rele
 și asupritore ar fi, este cu puțință
 totuși, ca poporul nostru, să le în-
 frunte și să răbescă prin toate greu-
 tățile.

Dacă își va aduna și-și va în-
 corda toate puterile; decă cu mic cu
 mare va lucra cu înțelegere și cu un
 plan sănătos pentru întărirea națio-
 nală, morală și materială a nemului;
 decă înainte de toate va avé în ve-
 dere, că numai în limba și în cul-
 tura noastră românească se razimă tot
 progresul ce-l vom puté face și că
 fără de acestea nu pôte fi nici pro-
 gres, nici mulțumire, nici viitor, po-
 porul român, prin muncă și stator-
 nicie va trebui să învingă și să ajungă
 la limanul dorit.

Procesul dela Deva.

Mărti, în 26 Iunie, a decurs înaintea
 tribunalului din Deva pertractarea de apela-
 țione în cunoscutul proces, ce li-s'a fost in-
 tentat tinerilor universitari: Ioan Scurtu,
 George Novacovici și Coriolan Steer, din in-
 cidentul depunerii unei cununii pe mormēn-
 tul eroului nostru Avram Iancu și în care
 a fost condamnat pe numiții tineri la câte
 6 săptămâni închisore și câte 75 fl. amen-
 dă. Studentii români cu aperiții lor au
 făcut apelațiune în contra sentinței jude-
 cătoriei de cere și ast-fel tribunalul din
 Deva, ca instanță superiôră, a ținut Mărti,
 conform noiei proceduri, pertractarea de
 apelațiune.

La pertractare Românii au fost fôrte

bine reprezentați. — Din munți a sosit o
 deputațiă de 12 Moți, conduș de d-nii G.
 Țințari contabil și Aurel Oprea student în
 drept. În acésta deputațiă se afla și Iosif
 Iancu un nepot al eroului; apoi d-nii Traian
 și Teofil Gomboș, inrudiți cu Avram Iancu.
 Tinerimea universitară a fost asemenea re-
 presentată prin'o deputațiă dela Pesta și
 dela Clușiu. Dela Pesta au fost domni
 Dr. Ioan Pop, Victor Bontescu, A. Cio-
 ban, și N. Boca. Dela Clușiu au luat parte
 d-nii mediciniști Stoiaru, C. David, și V.
 Ostate, Romul R. Rațiu stud. în drept
 și I. Codarcea, absolvent de farmacie. Au
 mai luat parte numeroșe dômne și domni
 din Deva și jur, ér din provincia au sosit
 mulți preoți și țărani. Sala de pertractare
 era îndesuită mai mult de public românesc;
 cu toate acestea mulți n'au putut intra.

După constituirea tribunalului cu pre-
 ședintele Dr. Papp Domokos și cu juđii Io-
 sif Veres și Eugeniu Papp; acusatour pu-
 blic-subprocurorul Dr. Ludovic Nagy, au
 luat loc acușaii și lângă ei apăratori d-nii
 advocați Francisc Hossu-Longin, St. Pop și
 Dr. Aurel Vlad. Tâlcaciă de limbă română
 a fost d-l August Nicôră.

Iată ce ne împărtășesce raportorul
 nostru special despre decursul pertractării:
 După scurtele referent a spus stă-
 reia procesului, care a fost apelat, s'au ceeu
 în traducere ungurescă cuvântările, rostite la
 Tebea de acușaii Scurtu și Novacoviciu.
 Apăratori cerură să se cetescă vorbirile
 și româneșce în original. Tribunalul a res-
 pins însă acésta dreptă cerere, ceea-ce a măh-
 nit mult pe Românii.

Intrebați fiind, care este ocupațiunea
 lor, acușaii au răspuns:
 — Suntem studenți în drept, eliminați
 din grația ministrului de culte. — Se scie,
 adecă, că tinerul Novacovici a fost elimi-
 nat dela toate școlile superiøre din țără, ér
 studentii Scurtu și Steer au fost eliminați
 dela universitatea din Clușiu.

S'a dat apoi cuvânt sub-procurorului,
 care spre marea surprisă a celor de față
 a propus nimicirea sentinței judecătoriei din
 Baia de Criș. Acea sentință, dise, nu are
 basă juridică, ș-ul 174 a cod. pen. nu se
 pôte aplica în cazul de față, deore-ce prea-
 mărirea lui Iancu nu constituie delictul pre-
 văduț în acest paragraf.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Copacul lui Drăgan.

O nôpte senină de Iunie. Satul
 dorme liniștit, mângăiat de rațele
 lunei, și-un vânt căldicel se lasă ușor
 dinspre mēdă-nôpte. Căsuțele vă-
 ruite, aședate la pôlele dealului, se
 pierd din ce în ce mai răslățite în
 întuneric. Pe la ferestrele mici nu
 se mai zăreșce nici o lumină și satul
 întreg pare un mormēnt, de-asupra
 căruia ca o cruce veghiază turnul
 bisericii. Cocosii au început să se
 îngâne, câte-un câne somnuros se
 tredeșce lătrând, pe când în luncă
 greerii nu-și mai potolesc povestea
 jalnică și monotônă. Dinspre grindul
 morii pētrunde tainic murmurul unei
 vălele, pe când prin mijlocul uliței
 mari se plimba straja de nôpte, le-
 neșce, ca o fantomă somnurosă.

La drēpta în bătaia rațelor
 lunei, în dosul cimitirului sâșesc, se

intinde dealul ca un uriaș tolănit.
 E luminat ca ziua și ică-colo rēsare
 câte-o tufișoră, care și schimbă for-
 ma în tot momentul, după gând.

Mai de mult, spun bétrânii, pe
 cōsta astăđi golă a dealului era o
 pădure desă și vestită în mistreți,
 de s'adunau din șapte sate vênători
 cei mai iscușiți, când era vorba să
 se facă o raită prin pădurea Lem-
 peșului. Astăđi n'a mai rēmas, decăt
 un singur copac scorburos, ca amin-
 tire din vremurile de-altă-dată, a
 căruia umbră se prelungea în nôptea
 asta frumôsă până jos în mijlocul
 drumului.

'Mi-e drag afar' din cale copacul
 scorburos cu ramurile lui lungi și
 strēmbé, cari se lasă în câte-o parte
 până aproape de pământ. Când eram
 mic, de umbliam tōtă ziua după
 cuiburi, de câte-orî nu m'am adă-
 postit de plōiă în căsuța lui scobită
 de vremuri, și câte rugăciuni de-ale
 mele n'a auđit el, când rēsuna câte

o durduitură de nori; tremura că-
 mășuța pe mine de frig și de spaimă
 și mă alipiam ca de sēnul mării
 de păreții lui putređiți și-mi făceam
 jurământ în gând să nu mai plec
 nici-odată de-acasă, până n'oi întreba
 pe mama de are să plouă séu ba
 în ziua aceea. A doua di însă imi
 uitam și de jurământ și de sgribu-
 relă, și când vedeam că-mi vine
 bine, o ștergeam pe portia de din
 dos și o luam rasna pe deluri cu
 o bucată mare de pâne în sín.

Moșul, Dumneșeu sē-i ierte pē-
 catele, că multe a mai tras din pri-
 cina mea... când vedea că se înse-
 reză și nu mă mai întorc, o lua
 după mine, bétrân cum era, căci
 altfel nu mai avea traiu cu mama,
 care sărea cu gura la el de-l băga
 în pământ.

„Stai, că mă duc, melință... mă
 duc“... și de era plōiă venea moșul
 drept la copacul lui Drăgan, ér de

era frumos, cotea spre cele trei is-
 vóre dela capul dealului și mă gășia.

Eu mă cam învățasem réu, nu-i
 vorba; nu mergeam acasă nici mort,
 până nu venea moșul după mine.

Când eram în scorbura trageam
 cu ochiul în vale și numai ce-l ve-
 deam, că urcă delul, și când luneca
 câte-odată, rīdeam pe infundate de
 mē prăpădiam. Il mai lăsam ce-l
 mai lăsam și când era mai aproape —
 sbughiu din scorbura drept spre el,
 ca o pasăre scăpată din coliviă și
 când îi săream în gât ne rostoglim
 amēndoi. Eu mă ridicam repede și
 rideam de rēsuna, ér moșul supērat
 pe jumētate, imi dicea: „nebunule,
 nebunule... și-și căuta pipa, care-i
 sărise din ciubuc. I-o gășeam tot eu
 și când i-o dădeam, mă sēruta moșul
 și nu mă mai lăsa de mână până
 acasă.

Mai târđiu, după ce mă făcusem
 mai cuminte, mă tot băteam cu gân-
 dul, când priveam spre copacul, care

Sub-procurorul Nagy caută a motiva apoi acesta într'un limbaj mai moderat și mai obiectiv, declarând între altele, că Iancu aparține istoriei și modestia nu-l lasă să judece asupra lui; nu vrea să facă politică în templul justiției. Iancu e mort de mult. El într'adevăr a fost pătuns de un ideal pentru libertate și pentru drepturile poporului său. A fost și el unul din vișătorii mari ai vechului trecut. Nu se poate acuza cineva pentru preamărirea lui Iancu, căci ar trebui să dovedească mai întâiu, că el ar fi comis anume ceva în contra legilor țării, dar atunci erau alte împrejurări, nu era statul maghiar de azi. Apoi prin morțea lui s'a și prescriș ori-țe vinovăția. Șul 174 presupune un culpabil în viață. Deși Iancu a fost „resvrățitor în contra ideii de stat maghiar” și contrar al Maghiarilor, totuși nu se pot pedepsi pe baza codului penal cei ce l'au preamărit.

De aceea procurorul din toate aceste cauze cere nimicirea sentinței dela Baia-de-Criș, apoi propune, ca față de acusatul Steer, pe care îl privesce nevinovat, să se sisteze ori-țe urmărire judecătorească, și să se facă o acuzație Scurtu și Novacovici să se procedă pe baza §-lui 172 cod. pen., fiindcă în vorbiri, ce le-au ținut la Tebea, au comis delictul de agitațiune contra naționalității maghiare. Se șilesc a dovedi, că unele pasagi din acele vorbiri sunt aștă-tătoare. Pentru acesta, adause procurorul, au fost pedepsiți în mod simțitor și de ministrul Wlassics (!).

Apărătorii acușărilor au cerut în fața propunerilor procurorului, că la cas, când tribunalul nu le-ar primi, procesul să se pertracteze pe baza cea vechiă, și la cas, că le ar primi, tribunalul să se declare de incompetent de-a judeca procesul, care nu se poate pertracta de un for de-a doua instanță.

După aceasta tribunalul se retrage și după o oră, reîntrând în sală, anunță următorea deoisiune: *Intręga procedură a judecătorei dela Baia de Criș, împreună cu sen-tința se nimicește; și în ce privesce noul proces ridicat de procuror față cu acușății Scurtu și Novacovici, tribunalul se declară incompetent și transmite toate actele la competentul for al judecătorei de instrucțiune din Deva pentru inițierea procesului.*

Apărătorii cer estradarea cununii confiscate. Președintele răspunde, că ea trebuie să fiă alăturată la actele noului proces. (Risete).

Cu aceasta s'a terminat sesiunea. Cei trei tineri universitari, după încheiere, au fost felicitați și îmbrățișați de publicul român cu căldură și cu simpatia și conduși la casa ospitală a d-lui avocat Francisc Hossu-Longin, unde au fost primiți cu o plăoie de flori din partea damelor și ospătați frățesce dimpreună cu deputații tinerimeii, a Moșilor etc.

Pertractarea aceasta de apelațiune a dovedit, că prigonirile șovinismului turbat n'au alte merite, decât ura în contra Ro-

mănilor cu sentimente naționale și suntem convingși, că și din viătorele lor proese tot numai acesta va eși la ivelă.

Revista politică.

De sigur, că între șoviniiștii unguiri locul cel mai de frunte îl ocupă ministrul unguresc al școlilor, faimosul Wlassics, pe care Banffy l'a lăsat drept moștenire și guvernului Szell, care l'a primit cu brațele deschise, ca să illustreze mereu și drastic politica adevărată, ce o urmăresce cabinetul Szell cu privire la Români și la celelalte naționalități. Multe bravuri a făcut Wlassics, dar par'că nici una n'a făcut-o așa cu cărne ca aceea, prin care a inaugurat acum din nou **persecutarea tinerimeii române**. Cetitorii foicei noastre de Dumineca încă au cunoștință despre eliminarea tinerului unversitar român G. Novacovici dela toate academiile și universitățile din țară, cu adausul, că ori-țe diplomă, ce și-ar câștiga-o în străinătate, nu va fi recunoscută în Ungaria. Der n'a fost destul atât. Wlassics și-a încoronat acesta bravură încă cu alte eliminări, și după-țe a nimicit cariera și existența în țară a unui tiner, acusat de „uneltire în contra statului” și de „agitațiune de naționalitate”, s'a năpusit cu mână înflăcărată și asupra altor patru tineri români dela universitatea din Clușiu, eliminându-i dela acea unversitate și pe de-asupra mai condamându-i și la pierderea semestrului ultim. Aceste jertfe ale nesăbuitului șovinism wlassician sunt tinerii: I. Scurtu, Coriolan Steer, I. Moga și Leonida Domide. Ce v'e mai trebuie acum? Unde vreți dovedei mai simțite de „bunăvoință” și „sinceritate” cu care se lauda groful Lisa Pista la Grădeanș mare, că le are guvernul față de naționalități? Cine va mai cuteza să dică acum, că cei dela stăpânire nu ne au „dragi” și „scumpi” ca ochii din cap? Wlassics și-a luat pe suflet nimicirea unor tineri, contra cărora nu dovedesce nimic, prin barbara lui sentință; și-a luat, căci, se vede, așa-i este sufletul. Der unde rămâne dreptatea și adevărul în mod atât de crud palmuite? Și unde e scris, ca tirana poruncă a unui ministru venător după popularitate, să fiă sfântă și neimlăturabilă?

Inăuntru în țară puține întem-pări politice au fost șeptemăna acesta. De-odată cu vacanța dietei, a urmat așa numitul seson mort în politică. Cu toate acestea ieși și coloz pe față și afară de dietă animozități dintre partidele maghiare. La

Rimaszombat a fost dizele acestea o **alegere de deputat**, caracteristică în felul său. În cercul acesta candidaseră doi guvernamentali, der amēndoi s'au retras, așa că rămânēnd numai candidatul partidei kossuthiste, acesta a și fost ales cu unanimitate. Interesant este, că unul din candidații guvernului și-a motivat repășirea cu aceea, că partida kossuthistă a pactat cu Slovacia, pentru-ca să șisigure reușita candidatului său. Fierese, motivarea aceasta e fărte șubredă și credem, că ea s'a facut numai ca să se acopere slăbiciunea guvernului. O foice ungurescă, ce stă aprupe de guvern, se și întrebă, că ce se întâmplă în țară, ce fel de mână lucrază pe după culise ce dize guvernul la toate acestea, căci oricum s'ar judeca alegerea din Rimaszombat, ea trebuie să producă cea mai penibilă impresiă asupra lui?

Din cele-țe s'au petrecut în **străinătate** însemnām, că în Italia s'a format un nou ministeriu, care s'a și prezentat Miercuri pentru întâiaș dată la camera și senat. Noul ministru președinte Sarraco a apelat la toate partidele să fiă moderate și să implini problemele grele economice, financiare și de instrucțiune și a scote țera din starea încurcată de azi.

În Africa sudică rēșboiul dintre Englesi și Buri nu vrē să ințeteze. Scirile sosite în urmă arată, că Engiesii prea s'au grăbit cu vestea despre înfrângerea totală a Burilor. În timpul din urmă Burii au frecat urit pe Englesi în câte-va locuri, ba s'a întâmplat chiar, că un regiment engles se fiă prins de Buri, după-țe într'o luptă înverșunată au ucis și au rănit vr'o 200 de soldați din rândurile lui. Contrar scirilor din isvor engles, Buri nu se predau, ei apără cu îndărănicie și care palmă de loc și tot mai mult se întăresc credința, că ei nu vor înceta cu rēșboiul până când vor mai avē un singur luptaciū.

Căsătoria archiducelui moștenitor Francisc Ferdinand.

Deja de mult se vestise prin gazetele din monarchia și străinătate, mai ales prin foile din Berlin, că presumpțivul moștenitor de tron, archiducele Francisc Ferdinand D'Este, va lua în căsătoria pe contesa Sofia Chotek, fiica contelui Bohuslav Chotek, unul din membrii cei mai distinși ai aristocrației boeme. Ani de dize vestea acesta a fost combătută ca ceva imposibil de realizat; șeptemăna acesta însă de-odată s'a pu-

blicat prin foile din Viena, că cășetoria se va face și încă chiar la începutul lunei Iulie. Majestatea Sa monarchul încă și-a dat învoirea, după-țe archiducele a declarat, că va întări prin jurămēt, să respecteze legea casei domnitore, adecă va recunősce, că cășetoria lui cu contesa Chotek este numai morganatică, și de rang neegal.

Așa s'a și întâmplat. Alaltăeri Joi în 28 Iunie n., archiducele Francisc Ferdinand a făcut jurămēt solemn înainte impăratului-rege, a membrilor casei de Habsburg și a ministrilor austro-ungari, că pe viătorea soții Sofia Chotek n'o recunősce ca fiind de rang egal cu el. Cu alte cuvinte, archiducele ocupând odinioară tronul, soția lui nu va fi nici împăratesa Austriei, nici regina Ungariei; pe copiii și eișți din această cășetoria nu-i recunősce ca fiind de rang egal cu el, ei nu pot fi archiduci în Austria, primul său născut nu va putē fi principe de coronă austriac, nici principe regesc moștenitor în Ungaria.

La actul solemn de Joi a participat, afară de Majestatea Sa și membrii casei domnitore, precum și ministri din Austria și Ungaria, toți consilierii intimi și alți dignitari. Monarchul s'a prezentat în uniformă de mareșal. Cu capul descoperit Majestatea Sa a rostit următorea vorbire cătră cei adunați:

„La serbarea de azi am chemat pe membrii Casei mele, pe consilierii mai intimi și pe ministrii mei, dețe-țe declarațiune, ce o va face azi înălțimea Sa archiducele Francisc Ferdinand, este de cea mai mare însemnătate pentru Casa împăratescă și pentru monarchia. Tot-dēuna îndemnat de dorița de a mē îngriji de binele membrilor Casei domnitore și pentru ca să dau Alteței sale archiducelui Francisc Ferdinand o nouă dovadă de deosebibilă in-bire, m'am învoit să pōtă pași la cășetoria cu domnișora contesa Sofia Chotek. Contesa Sofia Chotek descinde, ce-i drept, din familia nobilă, familia ei nu este însă dintre acelea cari, după obiceiul înrădăcinat al Casei mele, ar putē fi considerată de rang egal. Fiindcă numai femeile din familii de rang egal pot fi considerate de egale în rang, urmēz, că cășetoria ce inționēză a o încheia Alteța Sa archiducele Francisc Ferdinand, va fi a se considera de cășetoria morganatică; prin urmăre copiii născuți din darul lui Dumneșeu din această cășetoria, nu pot fi părtași la drepturile celorlalți membri din Casa domnitore. Ca archiducele Francisc Ferdinand să garanteze acesta pentru tot-dēuna, va face azi jurămēt serbătoreșc, că recunősce toate acestea, că recunősce indeosebi caracterul morganatic al cășetoriei, ce o va încheia cu contesa Sofia Chotek și recunősce toate urmările ace-

imī amintea atăta fericire, de ce-i dize copacul lui Drăgan? L'am întreat pe moșu și moșu mi-a spus o istoria frumösă, pe care vrēu să vi-o spui și D-vōstrē:

De mult — sunt vre-o 200 de ani de-atunci — așa dizea moșu, că-i spusese un strămoș al meu, care și el audise dela alți bētrāni — aprupe de fântānița Florii era o casă de pētră acoperită cu șindilă. Aici stătea Ileana cu părinții ei, o fată frumösă ca o di de serbătore. Era harnică și muncitore fata; de rămānea acasă, își făcea casa pahar numai cât ai bate 'n palme, și de era în câmp cânta și lucra de rămānea lumea cu gura căscată. Și ce frumos fi mai stătea, când apuca pe poteca din batură cu sapa pe spinare des de diminēț. Șuvița aia de pēr, ce-i cădea din când în când peste frunte, și ochii ei mari, negrii ca două bōbe de mură și fața-i roșie ca bujoru, te făceau să-ți uiti de necazuri. Când o

vedeai, îți venea să te repeși la ea și s'o topești în șerutări.

D'apoi când eșea Dumineca la horă, îi apuca pe feciori alte-elea, și istēț cum era, ridea cu toți și pe toți îi punea la gānduri.

Când era jocul în toiū, numai ce apărea și Drăgan ciobanul înalt și voinic, și Ileana cât ce-l vedea, își lăsa ochii 'n jos; simțea, că totă lumea se uită la dēnsa, și-i bătea inima și se înroșia totă ca focul. Drăgan, după ce dădea noroc cu feciorii, se trăgea incetșor spre Ileana:

„Bine te-am găsit Ileano!”

— „Bine-ai venit bādică!” După-țe se uitau lung unul la altul dizea el și:

„Ești sănētösă?”

„Mulțamesc lui Dumneșeu” îi rēspundea ea și vēdēndu-i buchetul de flori înfipt în șerpar:

„Cui 'i l'ai adus?”

„Ție”.

„Dă mi-l!”

„Nu ți-l dau” și se lua după el și nu-l lăsa până nu-i dedit florile. Muierile o sorbeau cu ochii și-și șopteau una alteia: „Ce mai drăcoică de fată!”

Și-și petrecea până sera cu Drăgan și era mândră ca nici-odată când stētea alătura de el.

Se 'nsērēz. Ileana vrē să plece acasă și Drăgan o rōgă să mai stea, și ea nu se învoesce odată cu capu. Merseră câți-va pași dela joc și cum stau mână 'n mână gata de despărțire, el o întrebă:

„Vii Ileano?”

„Nu știu, ce să fac!”

„De nu vii, o sē-ți pară rēu... am să fac una să se ducă vestea”.

„Fii cuminte bādică!”

El îi rēspunde cu glasul înecat: „Ți-o spui, ca să nu dicit, că nu ți-am spus-o”.

.....

Nōpte. Cerul era senin, numai

incolo spre apus stēteau câți-va nori înghesuți. Din deal rēsuna un cântec de fluer prelung și trăgānat, o doină, care-ți sfășia inima.

De ce o fi cāntānd Drăgan așa de jalnic astă-serā?

Peste puțin cântecul încetă, căci Drăgan zări pe luncă o umbră și amētit de bucuria o luă la vale, ca s'o întempine. La pōlele dealului se întēlniră. Era Ileana. S'ar fi putut să nu viă, când Drăgan îi spusese, că are să facă una ne mai pomenită? Acum mergeauspre copac priuși de mijloc, fericiti, și luna 'i privea cu drag, ca o mamă bine-voitore. O mișcare se făcū printre oițele lui Drăgan, când îi vēdūră; par' că-și șopteau una alteia o taină dulce, ceva fermecător. Cei doi câni se gudurau pe lângă ei și erau veseli ca nici-odată.

Când era cam după mieđul nopții, norii cei înghesuți dela apus se lățiră pe cer și un vēnt rece în-

ziđi p*ot*; recunosc, c*ă* c*ă*s*ă*tor*ia*, ce o va terialia cu Sofia Chotek nu p*o*te fi consid*er*at cu z*ic* rang egal și c*ă* în urmare copii n*ă*ș*u* La i*n*din ac*ă*st*ă* c*ă*s*ă*tor*ie* nu se pot bucura bra*ț*e p*er*treburile copiilor de rang egal. Invit fete ministrul casei mele împ*er*atesc s*ă* ce var jur*ă*mentul, ce-l va depune Al*te*ța Sa Lemiducele Francisc Ferdinand".

unu După cuv*ânt*area ac*ă*sta minisveg conte Goluchowski a cetit inciuducerea jur*ă*mentului, care este n*o*s*o*p*e* identic*ă* cu cele ce le-a đ*is*estatea Sa. Apoi archiducele Franci*l*đi Ferdinand p*ă*și la mes*ci*ora, pe car*e* se afla o cruce, și pun*ân*du-ș*i* degotele pe Evangheli*ă*, recit*ă* jur*ă*mentul. La mes*ci*ora st*ă*tea cardin*al*ul Gr*o*yscha. Archiducele a cetit ad*ân*șit jur*ă*mentul în urm*ă*torul text:

"Eu, Francisc Ferdinand, din îndurarea lui Dumnezeu archiduce de Austria, jur pe Atot*ă*rnicul Dumnezeu, c*ă* recunosc în t*o*t*e* p*ăr*te le lor legile Casei familiei domnitoare și din incidentul c*ă*s*ă*toriei mele cu contesa Sofia Chotek le recunosc în deosb*il*. Jur, c*ă* primesc și recunosc în t*o*t*a* privința și în t*o*t*a* clausula c*ă*l*ă*duocarea jur*ă*mentului, ce s*ă* cetit înaintea mea; jur c*ă* consider c*ă*s*ă*tor*ia*, ce o voi s*ă*mb*ă*lț*ă* cu contesa Sofia Chotek, de c*ă*s*ă*tor*ie* m*o*rganatic*ă*; jur, c*ă* pe copiii, cari din darul lui Dumnezeu se vor n*ă*sc*e* din ac*ă*st*ă* c*ă*s*ă*tor*ie*, nu-i recunosc ca fiind de rang egal și, în urma ac*ă*sta, jur, c*ă* în virtutea sancțiunii pragmatice, nu voi considera pe aceș*ti* copii ca îndreptății la moștenirea tronului atât în Austria, cât și în Ungaria".

Dup*ă* ac*ă*sta archiducele s*ă* plecat înaintea monarhului și se aș*e*đ*ă* la una din mese, ca s*ă* isc*ă*lesc*ă* documentul, ce s*ă* făcut despre acest act. În acest document archiducele înt*â*rește prin isc*ă*lirea numelui s*e*u și prin pecetea ce a pus pe el, declarațiunile, ce le-a făcut prin jur*ă*ment privitor la c*ă*s*ă*tor*ia* lui. Se oblig*ă* în el, c*ă* nu-ș*i* va retrage declarațiunea, ce face, nici nu va înc*e*ra vr*o*dat*ă* s*ă* o sl*ă*b*e*sc*ă*, or*î* nimiceș*ă* prin ceva.

Cununia archiducelui Francisc Ferdinand cu fecitica contes*ă* Chotek, se va face m*â*ne în 1 Iulie în castelul din Reichstadt. Monarhul nu va participa la ea și vor fi de faț*ă* numai rudele mai de-apr*o*p*e* ale mirilor.

Evenimentele din China.

Lucruri mari se petrec în China. Deși guvernul chinez n*ă* declarat r*e*sboi*u* în t*o*t*ă* forma puterilor mari interesate, totuși în China b*â*ntue din greu un cr*â*ncen r*e*sboi*u* între rassa galben*ă* și rassa alb*ă*. T*o*t*e* puterile mari din Europa, apoi America și Japonia se preg*ă*tesc cu mare

cep*u* s*ă* sufle dinspre Olt, de te n*ă*cingea ca un ș*e*rpe. Peste puțin se porn*î* o pl*o*i*ă* repede, cerul se înt*ă*ritase și duruia de se cutremura p*ă*m*â*ntul. Drăgan și cu Ileana se ad*ă*postir*ă* în scorbura copacului, și pe fruntea lor se juca fericirea amestecată cu grija. La lumina fulgerului, ce sc*ă*nteia din c*â*nd în c*â*nd, se priviau în ochi și Ileana, ne mai sciind ce face, își l*ă*ș*ă* capul pe pieptul lui, ca un puș*or* insp*ă*im*â*ntat, ce se vir*ă* în penele mamei sale.

"Mai bine nu veneam, Drăgane," dis*e* ea apr*o*p*e* pl*â*ng*â*nd și el o m*â*ng*ă*ia pe faț*ă* și-o s*e*ruta.

"Las' c'*o* s*ă* trec*ă* furtuna Ileano!" C*ă*t or fi petrecut am*â*ndoi în scorbura, nu sci*u*; sci*u* atât, c*ă* a doua đ*i* bijb*ă*ia satul, c*ă* Ileana Florii zace de b*o*l*ă* grea și c*ă* i-a venit b*o*l*ă* așa pe nesciute.

La t*o*ți le p*ă*rea r*e*u de biata fat*ă*, c*ă*c*ă* t*o*ți o iubiau, ca pe o sor*ă*.

grab*ă* a sta faț*ă* cu marele pericol chinez, c*ă*c*ă* acum nu numai Boxerii sunt, cari s*ă* au resculat în poț*ri*va str*e*inilor din imperiul chinez, ci și armata regulat*ă* a Chinei s*ă* ridicat în contra Europeanilor și a tot ce este str*e*in.

Dup*ă* lupta dela Taku a urmat a mare lupt*ă* la Tien-Cin, în care mai ales trupele rusesci au avut însemnate pierderi. În Tien-Cin au fost pustiite t*o*t*e* stabilimentele str*e*ine și era pe aci ca orașul, locuit în mare parte de str*e*ini, s*ă* cad*ă* jertf*ă* a fanatismului chinezesc, dec*ă* nu alergau ajut*o*re de trupe internaționale, ca s*ă*-l despresure și s*ă*-l libereze.

Mari îngrijiri și temeri au cuprins t*o*t*ă* lumea din Europa pentru starea în care se afl*ă* str*e*inii din Peking. Nic*î* p*ân*ă ađ*i* nu se scie nimic pozitiv, ce s*ă* înt*â*mplat cu ambasadorii puterilor în Peking, unde sunt ei, și dec*ă* mai tr*e*esc? Comunicatiile în China sunt întrerupte și t*o*t*e* scirile, ce sosesc despre starea lucrurilor, vin numai prin încunjur, una se contradice pe alta, așa c*ă* adev*er*ul nu se p*o*te constata.

Cetitorii noștri sci*u*, c*ă* admiralul engles Seymour a fost plecat înainte cu vre-o două s*e*pt*e*m*â*n*ă* din Taku spre Pehing, ca s*ă* aperi ambasadele str*e*ine în contra furiei chinezesc*e*. Armata lui consta din trupe internaționale: 900 Englesi, ceilalți Ruși, Francesi, Germani, Americani, Italiani, Japoneși și 30 austro-ungari. La Tien-Cin admiralul comandant Seymour a dat de prima piedec*ă*, c*ă*c*ă* vice-regele chinez i-a refusat transportarea pe calea ferat*ă*, er și c*â*nd i-a succes a se tolosi de tren, n*ă* putut str*e*bate, dec*ă*t p*ân*ă la Langfang, unde p*ă*rasind trenul, a încercat s*ă* înainteze pedestru. Abia îns*ă* a plecat Seymour din Langfang și 2000 de Boxeri l*ă* au atacat. Seymour a respins odat*ă* pe Boxeri, d*e*r acestora li-au venit în ajutor trupe chinezesc*e*, cari au impresurat pe Seymour, au t*ă*iat sirmele telegrafice și i-au p*ri*ciniuit pierderi însemnate în omeni.

Acum îns*ă* vine scirea, c*ă* Seymour și armata lui au sc*ă*p*at* de peire, prin ajut*o*rele, ce i-au fost trimise sub conducerea unui comandant rus. Seymour s*ă* întors er*ă*și la Tien-Cin, duc*â*nd cu el 62 morți și 317 raniți. Lui așa-d*e*r nu i-a succes s*ă* m*e*rg*ă* la Peking, ca s*ă* aperi pe ambasadori și pe str*e*inii amenințați. Se đ*e*ce îns*ă*, c*ă* a plecat spre Peking o trup*ă* internațional*ă* de 10,000 sub conducerea colonelului rus Stössel.

Nimeni nu putea s*ă* n*ă*tel*ă*g*ă* cum a c*ă*đ*u*t la pat așa de-odat*ă*, numai Ţica Stanii din deal d*ă*dea din cap și ng*â*na încet: "tinerețe... tinerețe". Peste două s*e*pt*e*m*â*n*ă* patru feciori imbr*ă*cați în haine de s*e*r*b*ător*e* o duceau la gr*o*p*ă*. Tot satul venise s*ă* petrec*ă* și pl*â*ngeau t*o*ți dela mic la mare. Mama Ilenii par'*ă* și pierduse minte*ă*; își smulgea p*e*rul din cap și se bocea, de ț*e*-se fr*â*ngea inima. Popa și dascalii c*ânt*au mai jalnic ast*ă*đ*i* și clopotele dela biseric*ă* se t*â*nguiu ca nici-odat*ă*.

În momentele de tăcere ale convoiului se auđ*ia* fluerul lui Drăgan, care pl*â*ngea c*ânt*ând. T*o*t*ă* lumea își intorcea ochii spre deal și nu pricepea nimic și r*e*m*ă*nea pe gânduri.

C*â*nd a ajuns convoiul la "podul morților" în fața ingrop*ă*toriei, s*ă* oprit, ca s*ă* dea popa cu c*ă*d*e*lnița. T*o*t*ă* lumea r*e*m*ă*se uimit*ă* ne mai auđ*â*nd fluerul din deal. Drăgan

Acest succes al trupelor internaționale n*ă* speriat îns*ă* de loc pe Chinesii. Pretutinden*î*, unde numai pot, Chinesii alung*ă* și maltrat*ă*ză pe Europeanii. Dup*ă* o telegram*ă* din Shanghai Europeanii se refugiaz*ă* de acolo și graba cu care fug e atât de mare, înc*â*t vaporul, care a plecat spre Ning-Po, a fost silit s*ă* folosesc*ă* o pomp*ă*, ca s*ă* resping*ă* pe refugiatii, ce se imbulđiau în masse mari pentru a imbarca.

Intr*ă* aceea sosesc din Shanghai scirea despre un mare plan de lovitur*ă* de stat a principelui chinez Tuan. Acest principe, care este tatăl moștenitorului de tron chinez și care dimpreună cu împ*er*ătesa v*e*duv*ă* este conducătorul partidei conservative Mandsu, ar fi proclamat pe fiul s*e*u de împ*er*at al Chinei și ar fi str*ă*mutat scaunul tronului în noua capital*ă* San-Si. Dec*ă* scirea ac*ă*sta se va adeveri, evident, c*ă* Europa st*ă* înainte a unei grele probleme.

D*e*r ce fac puterile? Cum cuget*ă* ele s*ă* sting*ă* puternicul foc, ce arde în China?

O telegram*ă*, ce o primesc*e* „Berl. Tagblatt" din Petersburg đ*e*ce, c*ă* mobilizarea trupelor rusesci din provincia Amur este fapt îndeplinit. Ministrul rusesc de r*e*sboiu Kuropatkin, prin ucuzul dela 23 Iunie a dat ordin, s*ă* se mobilizeze contingentul armatei din Siberia și Amur: 44,000 infanteri*ă*, 16,000 cavaleri*ă*, 26,000 artileri*ă*, 1360 ofițeri și 220 tunuri. Afar*ă* de acestia alți 8000 soldați cavalerii vor fi trimiși în China, și cari dimpreună cu cei 9000 de soldați ruși din Kvantung și teritorul Mandsu, fac 90,000 r*e*ș*e* omeni. Mobilizarea ac*ă*sta d*ă* s*ă* se înt*â*leg*ă*, c*ă* Rusia vr*e* s*ă* aib*ă* rol conducător în China.

Pe lâng*ă* Rusia, lucr*e*z*ă* b*ă*rb*ă*tesc*e* și Japonia, Guvernul japones a inchiriat 35 vapore pentru a transporta la China încă 20,000 de soldați. Japonia mai are ađ*i* între Taku și Tien-Cin 13,000 soldați.

Anglia a luat m*e*sur*î* s*ă* aib*ă* în China 11,000, Germania încă mobilizez*ă* serios; cam 10,000 se socoltesc contingentul, ce-l va trimite la China.

Cu forțele acestea armate, p*o*te c*ă* Europa va pune cap*e*t r*e*scol*e*i și se va face st*ă*p*â*n*ă* pe Peking. D*e*r marea întrebare este, cum se vor desr*ă*șura lucrurile în viitor și nu cumva ađ*i* m*â*ne va întra spiritul neînțelegerii între puteri? Este interesant a-se sci în privința ac*ă*sta, c*ă* scirile venite din isvor rusesc accentu*ă*z*ă* mereu punctul de vedere

se afundase în pădure și mergea lovind*u*-se de t*o*ți copacii.

A doua đ*i* se l*ă*ți vestea prin sat, c*ă* Drăgan, feciorul frumos și iubit de t*o*ți, nu mai e în t*o*t*e* minți*e*. Lumea d*e*dea din cap și-ș*i* făcea cruce.

În scorbura copacului el at*e*r*n*nase o candel*ă* și se inchina t*o*t*ă* đ*i*ua, pe c*â*nd — vitele — p*ă*șceau r*e*sletite pe deal și prin pădure.

Vre-o s*e*pt*e*m*â*n*ă* se mai auđ*ia* s*e*ra fluerul lui Drăgan. C*â*nd s*ă* au dus vre-o c*ă*ț*ă*-va feciori prieteni de ai lui, ca s*ă*-l mai m*â*ng*ă*i*ă*, au g*ă*șit candel*ă* sfăriniat*ă* și pe Drăgan nic*ă*iri.

Plecase în lume.

Z. Bârsan.

amical al Rusiei faț*ă* cu curtea din Peking. Rusia, đ*e*c ele, nu e în contra guvernului Chinei, vr*e* numai s*ă*-i ajute a sugruma r*e*scol*ă*. Ba se afirm*ă* chiar din parte rusesc*ă*, c*ă* cei din Petersburg s*ă* ar bucura, dec*ă* împ*er*ătesa Chinei ar cere ajutor dela curtea din Petersburg. Acest mod de înțelegere a situațiunei nu se prea unesce cu părerea celorlalte puteri, și t*o*rt*e* ușor s*ă* ar put*e* înt*â*mpla, c*ă* el s*ă* dea ans*ă* la frec*ă*ri aspre internaționale.

Din Bucovina.

Un nou țiar român.

Deși numai de scurt timp s*ă* incheiat faimosul pact al Românilor bucovineni cu guvernul țerii, s*ă* au auđ*it* deja mai multe pl*â*nger*i* și s*ă* au dat pe faț*ă* multe îngrijiri pentru urmăriile lui, care nu promit a fi nicid*e*cum bune și salutare. Și numai faptul, c*ă* în urma aceluia pact, a încetat țiarul naționalist român și c*ă* acum se înființ*ă* un nou țiar român guvernamental în Bucovina, dovedesce, c*ă* lucrurile nu merg cum trebuie și c*ă* nemulțămirea în cercurile naționaliste cresce din đ*i* în đ*i*.

C*ă*t de mare indignare a produs în aceste cercuri manevra lui Bourguignon cu înființarea noului țiar român, care s*ă* stea la porunca sa, se p*o*te ved*e* din urm*ă*tor*e* comunicare ce o primim cu privire la ac*ă*sta:

...Frații din țera m*â*ndr*ă* a lui Ștefan cel Mare, sunt în mare turburare. La Cernăuți ap*ă*re m*â*ne în 1 Iulie st. n. un țiar nou, care îns*ă*mn*ă* un rușinos și regretabil pas înapoi în viața politic*ă*. Trist*ă* situaț*ă* e aceea, în care oportuniștii cut*e*z*ă* a-se înrola sub st*e*gul dușmanului desvoltării Românilor din Bucovina. Țiarul mameiilor va fi subvenționat de bar. Bourguignon și va purta numele „Timpul". Sufletul acestei miserii țiaristice sunt cei doi frați Lupu: Matei și Florea. Cel dint*â*i e un avocat banerolat, care a vagabondat prin t*o*t*e* orașele din Bucovina cu maghernița mofuz*ă* nenorocind o multime de clienți. Adus de aceștia în strimțore, i-se n*ă*zări un isvor scilpitor de resurse — acesta este fondul de reptile al lui Bourguignon, care-i puse pe lâng*ă* ac*ă*sta și titlul de „Landesgerichtsrath" în perspectiv*ă*. Al doilea este Florea, funcționar c. r., care p*ân*ă nu de mult lupta în r*e*ndul tinerilor radicali; ne este încă în memori*ă* campania condus*ă* de el în Suceva contra infecțului c*ă*lug*ă*r Ciuntuileac. Ac*ă*st*ă* schimbare la faț*ă* îns*ă* nu este unica și p*o*te nici ultima în viața sa. De-oamat*ă* a aflat de bine a trece de dragul avansării în tab*ă*ra oportuniștilor din cea a Românilor credincioși causei naționale.

Grasele subvenții, ce le ac*o*rd*ă* baro-

Țera Românească în veacul al 17-lea.

Din „Călătoria lui Macarie, patriarhul Antiochiei, în Țerile Române" (1653—1658.)

(Urmare).

Tirgoviște. — Clim*ă*. — Obiceiuri.

În acest an, dela începutul lunei Canonul II (Ianuarie), p*ân*ă la finea lunei Adar (Martie), c*ă*đ*u* f*o*rte mult*ă* z*ă*pad*ă*, acoperind p*ă*m*â*ntul în continuum p*ân*ă la Pasci. Așa viscole și ger, umeđel*ă* și frig, n*ă*m mai v*e*đut nici odat*ă* p*ân*ă acum; chiar untul-de-lemn și vinul îngheț*ă* în vase. Lumini*ă*rele și ouđele se făceau ca pietrele cele mai tari și se stricau cu totul. S*ă* fi v*e*đut cum atirna de acoperișele caselor jur-împrejur nicea bețe lungi de ghiat*ă* cristalizat*ă*! Ac*ă*sta se înt*â*mpla atunc*î*, c*ă*nd prin c*ă*ldura din*ă*ntrul caselor, nins*o*rea se topia, și apoi fi*ă*-care picătur*ă* ce c*ă*dea, prin acțiunea frigului, îngheț*ă* și se pref*ă*-cea în bețe lungi de ghiat*ă*, lucru de mirare pentru omeni din țera noștr*ă*.

Merit*ă* s*ă* fie observat, c*ă* cei mai

nul Bourguignon transfugilor dela „Timpul“, nu-i vor scuti de disprețul general. Și sprâjinul ocult, pe care câțiva deputați oportuniști îl vor da întreprinderii „lucrative“, nu va ajunge pentru ai câștiga popularitatea nemeritată. Toți oamenii de bine se vor feri în mare ocol în jurul infecțiunii, ce se năpustesea aci asupra Bucovinei. Diaristica română îl va primi pe noul făt al lui Bourguignon după cuviință. Despre secretele conexiunii dintre redactorii viitorului diar „Timpul“ și baronul Bourguignon, nu s'a știut până de curând nimic. Astfel se esplică, cum li-a succed redactorilor a mistifica o semnă de omeni de altfel onești, pentru a-se înhama la carul diarului, până acum „unic în felul său“ în Bucovina. La adunarea secretă de Lună, în 25 Iunie, convocată de consiliarul *Ilarion Onciu*, nu s'a știut încă nimic de paralele guvernamentale. Sperăm, că toți oamenii onești, vădând, că diarul nu numai e moderat — ce de altfel ar pute reprezenta un curent cinstit, — der, că e mai ales *ven-dut*, se vor retrage cu grabire.

SCIRILE DILEI

— 17 (30) Iunie.

Aniversarea împăratului Francisc Iosif. La Schönbrunn a fost Joi pentru începerea sărbătorilor organizate cu prilejul aniversării a 70-a a născerii împăratului, o frumoasă retragere de torțe și cu serenade, făcută de societatea veteranilor. Împăratul înconjurat de membrii familiei imperiale și de înalții demnitari a ascultat din balconul castelului producțiunea celor cincă mii de cântăreți. Împăratul s'a scoborit apoi în stradă, unde manifestația compusă din 30,000 de persoane, a defilat. Corpul diplomatic a asistat la această serbare dela o tribună. Mulțimea era imensă. Nici un incident.

Mausoleul Mocionescilor. Precum aflăm, mâne, Duminecă în 18 Iunie st. v., se va face inaugurarea solemnă la Fenil (Foen), în Bănat, a mausoleului familiei Mocionescilor. Acest mausoleu e o clădire nouă splendidă, așezat în mijlocul cimiteriului Românilor pe o colină, ca într'un parc; are un cavou pentru 48 de cociuguri, de asupra o cupolă de piatră cioplită, la care s'a lucrat 7—8 ani. În cavoul amintit s'au putut aduna până acum din diverse locuri numai 15—16 sicoriuri cu osămintele străbunilor, cari aparțin acestei vechi și distinse familii românești.

Esamen de cualificațiune învățătorască. Ni-se comunică din Arad, că în 26, 27, 28 și 29 Iunie n. c. s'a ținut esamen de cualificațiune învățătorască la institutul pedagogic gr. or. român de-acolo. S'au prezentat și au depus cu succes esamenul de cualificațiune *toți elevii*, cari au

absolvat în anul acesta cursul IV preparandial în număr de 35. *Elevii* preparandiste au prestat esamenul de cualificațiune cu succes 15. Dintre învățătorii aplicați în mod provisor au depus esamenul 10. În total s'au cualificat în această ocaziune 60 de inși. Acest frumos succes face onoare atât tinerimei, cât și corpului didactic al numitului institut aradan.

Cas de mörte. În Satulung (Săcele), a reposat alaltăeri, Joi, veteranul fruntaș *George Nică Popa*, în etate de 79 ani, fost timp îndelungat epitrop al bisericeii. El a adus de repeți-te-ori jertfe pentru biserică și școlă, era și membru al Asociațiunii. Familia și a crescut-o foarte solid și toți fiil și fiicele sale se găsesco astăzi în situațiuni foarte favorabile, precum și densusul a fost unul dintre locuitorii cei mai cu bună stare în comună. — Fiă-i țărëna ușoră!

Cancelăriă de avocat. Ni se anunță, că d-l *Dr. Ioan Cherecheș* și-a deschis cancelăriă de avocat în Dej (Deés).

Emigrarea Evreilor. Mercuri au plecat din Bucuresci spre Galați, în trei vagoane deschise de marfă, un număr de 120 emigranți Evrei. Dela Galați, emigranții se vor imbarca pentru Rotterdam pe vapoarele serviciului maritim român. Se știe, că guvernul român a promis emigranților evrei transportul gratis până la Rotterdam, pe vapoarele statului.

Din Brăila s'anunță cu data de Mercuri: Piața cerealelor e ceva mai animată ca ieri. Au sosit 144 de vagoane de rapiță, 12 de grâu și unul de orz. Rapița navetă s'a vëndut cu 2290—2325 lei vagonul. Cincuantina galbenă cu 12.15 suta de chilogramme, er cincuantina roșie cu 11.80 suta de chilogramme. Grâul bulgăresc 10.45 hectarul; porumbul cu lei 7.40 hectarul.

Esamen pedagogic. Aflăm, că d-ra *Maria Bogdan* a depus în 25 Iunie n. c. la preparandia din Cluj esamen pedagogic cu succes foarte bun.

Din Sântulhaiul deșert ni-se scrie, că prin stăruința d-lui învățator de-acolo *Vas. Dumitraș* s'a pus și în acea comună basă la inființarea unei bibliotecii popolare. D-l V. Dumitraș, care de 8 ani funcționază ca învățator în acea comună, a ajuns să-și formeze o tinerime, care știe scrie și cete și e iubitor de carte și înaintare. Pentru a da deci tinerimei mijlocul de lipsă pentru înaintare, d-l învățator s'a adresat cu rugări către mai mulți bărbați, cerându-le sprijinul, ca să pótă inființa o bibliotecă populară. În scopul acesta a și primit mai multe cărți gratuite, anume s'au primit dela d-nii: A. Todoran librar în Gherla 10 volume diferite, dintre cari mai ales unele foarte potrivite; I. Pop-Retegănil 1 volum, *Librăria Ciureu* 1 volum, I. Andrei preot

în St-Mihaiul deșert 8 volume. A mai adăogat dela sine și d-l V. Dumitraș 4 opuri. Prin asta s'a pus basa unei bibliotecii. Ar fi de dorit, ca să se mai adune ceva și dela popor, ca să se cumpere măcar 30—40 cărți bune și de valoare pentru înmulțirea bibliotecii, căci câte s'au adunat până acum nici pe departe nu se pótă dice, că ar fi de-ajuns pentru o bibliotecă.

Otrăvire cu bureți. Soția lui *Dominic Szeney* din comuna Somogyssid a adus bureți din pădure și din ei a gătit mâncare pentru prând. Întrăgă familia, precum și un lucrător, mâncară cu gust, der curând după-ce isprăviră cu mâncarea se bolnăviră cu toții. Spre sără două fetițe ale femeiei Szeney muriră în cele mai îngrozitoare chinuri, er ceilalți scăpară cu ajutorul medicului. — O asemenea nenorocire s'a întâmplat și într'o altă comună din Ungaria, cu numele *Atodul mare*. Aici soția măestrului lemnar *Fr. Gezethein* a pregătit și ea bureți otrăvicioși, din cari oferi și copilului unei învățătoare, ce locuia în aceeași curte cu ea. Nenorocita femeia, precum și copilul învățătoareii numai decât după mâncare căpătără nisce sgârciuri teribile și în ziua următoare amândoi fură morți. Măestrul însă scăpă cu anevoiă.

Casa lui Dante. Dilele aceste a fost vëndută pe cale de licitațiune în *Matazsi* di Lunigiano, lângă Massa, cassa în care *Dante* a scris primul cânt al „*Infernului*“. Casa a fost cumpărată de un anumit *Ghelli* cu 2100 lire.

Dece mii de mărci pentru un tran-dafir. Revista săptămânală de grădinărit „*Erfurter Führer im Garten*“ publică concurs la un premiu de 10,000 mărci (1 marcă face cam 60 cr.) pentru acel grădinar, care va găsi un fel de rose, a căror coloră se fiă vëndată ca florea grâului. Până acum grădinarii au putut prăsi rose în toate colorile, numai în coloră vëndată nu, de aceea revista din Erfurt (Germania) voesce ca pe calea acesta se indemne pe grădinar să-și bată puțin capul cum s'ar pută face, ca un tran-dafir să înflorască vëndt.

Concert. Mâne sără, Duminecă, va cânta musica militară în grădina restaurantului „*Pomul verde*“, la cas de timp nefavorabil în pavilionul de sticlă.

Avis pentru străini. Odăi frumoșe, bine aranjate, curate și estine se pot închiria lunar la *Villa Kertsch*.

Adunare de învățători.

Ona-Deștului, 17 Iunie n. 1900. Reuniunea învățătorilor români gr. cat. din jurul Gherlei și-a ținut a 21-a adunare generală anuală la 12 și 13 Iunie n. c. în comuna Ciocman.

Încă în prețuia adunării la orele 1 1/4 a sosit comitetul central în frunte cu vrednicul său președinte, *Venerabilul Ioan Papiu* preposit, însoțit de un frumos număr de membri cu trenul în stațiunea Băbeni a căii ferate Someșene, unde adm. protopopesc al acestui tract, *D. Ioan Paul*, însoțit de mai mulți învățători și poporeni din acel tract întâmpină pe cei sosiți cu o vorbire, la care îi răspunde președintele. Ur-cându-ne apoi în trăsurile, ce steteau la dispozițiã, am plecat spre comuna Ciocman.

La intrarea în Ciocman preotul de acolo *D. Tit Trif*, încungiurat de poporu această comune, salută pe cei sosiți în numele parochienilor săi, la care erăși răspunde președintele. Membrii preoții și comitetului central fură încuatiți la preotul local, er ceilalți pe la locuitorii comunei. Tot în această zi au participat toți membrii la inserat, celebrat de secretarul reuniunii d-l *Dionisiu Vaida*.

În ziua următoare, 12 Iunie, la 7 ore a. m. s'a celebrat serviciul divin începând cu „*Impărate cereș*“ și pontificând d-nul *Teodor Pop* protopop Bredului, fiind însoțit de *D. Ilariu Boros* I vice-președintele Reuniunii, *Dion. Vaida* secretarul ei și *Dum. Savu* preotul Boiței. A participat tot corpul învățătoresc, care — neavând învățatorului local cor din școlarii săi — a cântat în cor.

După terminarea serviciului divin, preoții, învățătorii și poporul întreg al comunei au mers în procesiune la frumoșă școlă populară română gr. cat. din nou edificată spre a o binecuvânta și a-o preda astfel solemn serviciului public. Ajungând cu toții la școlă, și întrând în sala de învățământ s'a făcut sfințirea apei și a școlei, după care s'a oficiat un „*paos*“ pentru binefacătorii acestei școle. A urmat apoi o interesantă vorbire din partea *Mgn. D-n* președinte și inspector școl. diecesan.

La 10 ore a. m. adunându-se membrii reuniunii în sala de învățământ, prin o comisiune de trei invitără pe *Mgn. D.* președinte la adunare. Acesta întrând fii întâmpinat de membrii cu „*Impărate cereș*“. Apoi președintele deschise adunarea prin o vorbire, salutând pe membrii și mulțamindu-le pentru interesul, ce-l arată față de aceste adunări. Înainte de a intra în amănuntele programei, adunarea adresă o telegramă de lealitate patronului Reuniunii, *P. S. Sale* Episcopului diecesan.

A urmat constatarea membrilor prezenți, cari erau în număr destul de frumos, der totuși e de dorit, ca un număr de corp învățătoresc, cum numără această reuniune, să fie și mai bine reprezentat, căci spiritul timpului acesta o pretinde dela toți, cari doresc și voesc a progresa. Din cele 16 tracte, cari compun această reuniune, au fost 15 reprezentate; numai tractul *Ciceu-Cristurului* n'a fost reprezentat prin nici un membru. Acestor D-ni nu le dice mai

mulți Comiși, ce pörtă grija cailor domnesci și boieresci, sunt originari din țera noastră și din Egipt, mahometani și creștini. Boierii mai au o mulțime de sclavi negri cumpărați, pe cari poporul îi strigă: „*Arab, Arab!*“ Așa-der el crede, că toți oamenii din țera noastră sunt sclavi negri, bunî să servescă la grajduri, și de aceea ne desprețuesc foarte mult; astfel, că la sosirea noastră, când vëdu-ră pe Patriarch, manierele și cerimoniile noastre, și când observară eleganța cu care cetiam grecesce, fură uimiți. În zilele Carnavalului, vëdu-răm nuntele lor, căci atunci se fac cele mai multe căsătorii. Totă noștea, dinaintea nunții, mirele se plimbă cu amicii săi călare, cu tambure, fluere și torțe pe stratele orașului. Mireșă cu fete, prietenele ei, se aședă în același timp în trăsura, cu musicanții în urmă, și se plimbă prin mahalalele orașului, fără vre-o învelitoare pe capetele lor, cum e costumul femeilor nemăritate. În acea zi, fetele merg jur-împrejur prin curtea casei în formă de cerc, ținându-se una pe alta de mână, și împodobite cu diferite feluri de ornamente. În pör pörtă, afară de rose artificiale, făcute de Venețienii și Nemți, lalele, iasomie, etc.,

corone de tinichea lucitoare și de bronz galben; jöcă și cântă, mișcându-se în jur. Îndată-ce mireșă a fost cununată cu mirele în biserică, i se pune pe cap o cărpă albă ca semn, că a devenit femeia măritată. Săra mirele iese cu oamenii săi și cu musicanții, mireșă și alte femei măritate îi urmăză în trăsura, și așa se plimbă noștea și ziua în veselie, câte două trei zile în șir. Acesta e ceremonia lor de măritis, și nici un ochi de invidiă seú perfidiă nu cade asupra lor.

Am observat în această țera, că în timpul *Marelui Post*, ei lasă bucatele de carne și se dedau la pesce, care atunci e înghetată, par'că ar fi nisce bucați de lemn; ba încă și mai tare. Ei îl pörtă la subțiori ca orice lucru uscat, încât ne făcură să tresărim de uimire.

Acesta am vëdu'to și în celelalte țeri mai departe.

Femeile măritate și fetele sunt aci fără pată, curate și foarte cuviințioșe în purtarea lor. Aceea, care e cunoscută, că ar fi făcut vre-o faptă nelegiuită, e trimesă de bărbatul ei și isgonită la ocnele de sare, de unde nu-i nici o scăpare; acolo rămân infundate pe viață.

Tirgoviște. — Obiceiuri funebre.

În ceea-ce privesce ceremonia funebă și îngroparea morților, e asemenea cu cele ce am relatat despre Moldova, cu deosebire că aci se face o cheltuială înfricoșată. Ei aduceau pe *Patriarch* la casa mortului și trageau clopotul dela biserică unde voia a-l înmormenta, de dimișeta dela mâncate până în timpul înmormentării. O mulțime de preoți, diaconi, călugări și seraci se adună la o astfel de ocaziă; în această țera e o glötă nenumărată de preoți și diaconi străini, cari se îngămădesc la scene ca acestea. Fie-care vine cu patrafirul și cu cartea sa, er diaconul cu al său stichariu. Toți diaconii de față sunt îmbrăcați în ale lor stichare. Apoi se distribue făclii la toți din serviciu, fiă preoți, fiă seraci; er *Archieidiaconul* ia în mână cădelnița și se duce la *Patriarch*, dicens *Eὐλόγησον, Δέσποτα*. *Patriarchul* luă dela el cădelnița, tămăia în jurul cadavrului, dicens *Εὐλόγητος*; er cântăreții începură acum a cânta: „*Miluesce-ne pre noi, Dòmne*, după mare mila ta“, și totă „*Fericirea*“, pentru a întovărăși tămăierea cu un ton plăcut. După tămăierea peste cler și cealaltă mulțime, și de a

doua oră în jurul cadavrului, *Patriarchul* tămăiază pe diacon, îi dă cădelnița, apoi pasesce către răsărit lângă cadavru, făcându-și cruce pe frunte de trei-ori, și vine iar la locul său.

În timpul primei doxe a *Fericirii*, *Archieidiaconul* dice, cu cădelnița în mână: „*Miluesce-ne pre noi, Dòmne*“, etc., și iar: „*Ne rugăm pentru acest răposat*, ca *Domnul* Dumnedeu să-i odihnăscă cu cei drepti sufletul lui“. Apoi *Patriarchul* dice primul *Crez(?)*. După aceea începū a cânta a doua *Đóξα* a *Fericirii*: „*Mănil tale m'au făcut pe mine și m'au creat*“. Îndată după aceea căpetenia clerului, decă-i present, seú preotul cel mai bătrân, tămăie în jurul cadavrului, apoi către *Patriarch* și restul asistenților. În urmă tămăie pe diacon și-i dă cădelnița. Făcendu-și cruce, pasesce mai încolo, apoi se retrage la locul său, unde recită al doilea *Crez* înainte rugăciunii: „*Întörce-ți privirile spre mine și mē miluesce*“. După ce al doilea diacon a dis: „*Miluesce-ne pre noi, Dòmne*, după mare mila ta“, etc., fie-care diacon dice: „*Dòmne miluesce*“, etc., toți pe rând și dau cădelnița la preoți de jur împrejur, fie-căruia la locul său, și așa se recită *Crez* după

mult, fără un „*efatta*”, căci d-ori li-se va deschide și lor inima spre a simți, și mintea spre a înțelege ce-i de făcut în viitor. Dintre membrii absenți numai d-l Teofil Grigorescu învătă. în Lăpușul-unguresc și-a legitimat absența, ceilalți toți și-au uitat obligământul.

Ca oșpeți erau d-nii: Teodor Pop protop. Bred., I. Paul adm. prot. al Ciocmanului și d-nii preoți Ancean, P. Buzura, D. Savu și Tit Trif, și mai mulți poporenți. Pe autoritățile civile le-a reprezentat d-l G. Balint notar de cerc. **Paza gendarmeriei încă n'a lipsit.**

Din raportul despre activitatea comitetului central și subreuniunilor în anul școl. resp. cetit de secretarul d-l Dion. Vaida, am a remarcă următoarele: a) Reuniunea are o avere în bani de 2381 cor. 52 bani; b) o bibliotecă din 440 opuri, cari stau la dispoziția membrilor, numai se o folosescă niște cu îndemn ca și până acum; c) subreuniunile din tract. Ciceu-Cristur, Giula și Ciocman au ținut nici o adunare, ăr tract. Lojardului, Secului, Olpretului și Sân-Mărgăritei au ținut numai câte-o adunare tractuală și nici măgar motiv de scusă n'au arătat comitetului central. Trist destul! d) Cu bucuria am să amintesc, că cea mai mare activitate au dezvoltat-o în an. școl. trecut subreuniunile din tractul Reteagului, condus de harnicul adm. prot. D-l Ioan Goron, prelucrând fă-care invătă-tor câte-o disertațiune pe adunarea de primăvară, și bătăria și zelosul protopop al Becleanului D-l Mihail Făgărășan, colectând taxe restante și curente dela membrii și transmițându-le comitetului în sumă de 50 corone; e) La premiul de un galben a intrat un singur operat, despre „Importanța religiunii în școlă populară”, dăr care nu s'a aflat demn de premiu. S'a premiat însă cu 5 cor. disertațiunea „Să se arate importanța reuniunilor de temperanță” a invătătorului C. Man din Strimbu, care în parte s'a și cetit în adunare, fiind foarte instructivă mai ales pentru popor.

După ce s'au ales diferitele comisii, președintele încheie prima ședință la 12 $\frac{1}{2}$ ore, urmând după amiază a doua ședință.

Ședința a 2-a a constatat din examenul elevilor și criticarea lui. La examen au fost prezenți 31 băieți și 9 fetețe din 73 înscriși. Invătător. Em. Mălinaș a încercat cum a știut el, să examineze din rugăciuni, catechism, cetitul român și maghiar și socotelă, căci alt-ceva n'a propus. Din toate reiese, că d-l Mălinaș s'au nu-și cunoscă chemarea, s'au nu vră să și-o implinescă. Mai bine ar fi însă să se retragă și să nu mai ocupe acel post în paguba învățământului.

În ziua următoare 13 Iunie n. a urmat ședința a treia, în care comisiunile și-au făcut referadele.

Comisiunea pentru revidarea socotelilor și statorirea bugetului prin d-l D. I.

Coste referă, că socotelile s'au aflat în regulă, ăr în cassa reuniunii se află bani gata 69 cor. 55 bani. Se exprimă mulțămirea d-lui cassar I. Boeriu și se statorose bugetul preliminar pe an. viitor cu 80 cor. — Comisiunea pentru colectarea taxelor prin d-l Ioan Batinaș arată, că a colectat dela membri 24 cor., cari s'au și predat cassarului. Tot cu această ocaziune președintele în numele comitetului anunță adunării, că se vor împărți ajutoare din fondul reuniunii pentru pruncii de invătători mai săraci din cercul reuniunii, cari cercetază anumite școli s'au sunt la meserii, și la oferirea ajutoarelor va fi cu mare atențiune la aceea, decât tatăl respectivului a plătit taxa regulat, or nu.

În urmă comisiunea pentru censurarea raportului și propunerilor prin d-l Teodor Bota referă, că din raport s'a convins, că comitetul central și-a implinit datorința și-i exprimă mulțămirea. Comisiunea și-a exprimat și părerea de rău față de acele subreuniuni, cari n'au sprijinit comitetul întru implinirea agendelor sale și n'au ținut adunările prescrise în regulamente, rugând adunarea a însărcina comitetul, de a cere pășirea Ven. Consistor față de toți cei trăgători. Propune a să exprima mulțămirea d-lor Protopopi Ioan Goron și Mihail Făgărășan și membrilor din aceste două subreuniuni (Beclean și Reteag) pentru înțelepța conducere și zelul arătat.

Comisiunea face mai multe propuneri, dintre cari voiți aminti aci: a) în viitor să se statorosească o singură temă la concurs, ăr premiul să fie 40—50 cor. b) În timpul dela 15—28 Aug. n. c. să se adune în Gherla o comisiune, în care fă-care subreuniune să fie reprezentată prin câte-un membru ca delegat al invătătorilor din acel tract, cari s'au și ales în această adunare, — pentru de a compune două memorande, în cari să se cuprindă toate planșerile invătătoare din această reuniune și cari memorande vor fi predate prin o comisiune anume alăsa la locurile competente spre a cere sanarea reletor, cari cauzăză multe stricăciuni școliei, învățământului și invătătorilor, și cari peste tot sunt multe. Ziua fixă a întrunirii acestei comisii se va face cunoscută pe cale publică. Pe lângă delegații subreuniunilor vor ave drept a lua parte la ședința comisiei fă-care membru al reuniunii. Tote aceste propuneri s'au primit cu unanimitate.

Cu aceste s'au terminat toate agendele. Ilustrul d-n președinte mulțămii membrilor pentru interesul arătat și exprimă dorința, ca în viitor să ne vedem cu toții în Minthiul-Gherlei, ăr adunarea prin subscrișul exprimă mulțămirea Președintelui pentru înțelepța conducere. S'a cântat un „Cuvine-se cu adevărat”, după care ne-am împraștiat cu toții.

Alesandru Pop,
invăt. în Ocna-Deșului și v.-președ.

Crez. La timpul Adorații, Patriarchul merge să sărute iconele și-și face cruce de două ori, binecuvântând mulțimea, apoi, după ce citeșce Evanghelia peste capetele omenilor, se întorce la locul său. Apoi intră preoții după rangurile lor, doi câte doi, unul la dreapta altul la stânga, plecându-se amândoi odată, de câte-ori, până ce făcără toți așa. După densii vin diaconii, apoi frații și mai la urmă cei săraci. De amândouă părțile stau rudele răposatului, cari, de câte-ori un preot sărute icona, îi dădeau un dar în o năframă cu ciucuri, fie-căruia după demnitătea lui. Tot asemenea făcără și cu diaconii, frații și săracii. După acesta venira boierii și alte persoane ce urmau. Apoi am mers la biserică înaintea cadavru-lui, mai întâiu preoțimea doi câte doi, apoi Patriarchul cu năsălia după el, însoțit de moștenitorii. Cântăreții cântau. După-ce mergeau o mică distanță, puneau jos cadavrul, se înșirau în jurul lui, și diaconul dicea, ținând în mână cădelnița: „Miluesce-ne pe noi, Dōmne”, etc., ăr Patriarchul recita Rugăciunea pentru Morți; apoi ridicau corpul și porneau mai înainte. Ei nu au încetat acest mod de procedare, până au sosit cu cadavrul în cimiter la locul de înmor-

mētare. Aci îl detersă jos de pe năsălie, îl aședără într'un sicriu, îmbrăcat în stofă roșă, și îl înmormentară. După aceea s'au împrașciat.

Atât e demn de observat, că în această țară e obicei pentru rudele răposatului, ca bărbății să umble cu capul gol în timp de cinc-șec de zile; ăr femeile și fetele cu părul despletit. Nu e nici o bocitură, nici un țipet; totul se petrece în linișce și modestia. În momentul, când archiereul său preotul cetesce Evanghelia peste corpul mortului, aședat pe năsălie, femeile împreună cu fetele vin și ingenuche sub carte, până ce se termină cetirea; ăr după ce toți ceilalți de față au sărutat cadavrul și și-au făcut cruce, vin și ele și fac tot o astfel de ceremonie, plângend, dăr fără esagerare.

În a treia, a noua și a patru-decea zi, până la finea anului, se face pentru răposat o Pomenire, se împarte făclii la preoți și la ceilalți de față și încep a cânta: „Miluesce-ne pe noi, Dōmne”, și „Fericirea” în răspuneri, precum și canonul. Prima personă ce tāmăie fū Patriarchul; dela el cădelnița trecū la restul clerului de față. După-ce s'a cetit Evanghelia și după ce

ULTIME SCRI.

Viena, 29 Iunie. Fōia oficială publică o ordonanță împărătescă pe basa §-lui 14, care împuternicesce guvernul de a încassa dările și competențele până la finea anului și la cas de necesitate a câștiga 50 milioane corone pentru acoperirea celor mai urgente investițiuni de stat. Fōia oficială mai publică un rescript împărătesc prin care stabilesce cvota cheltuelilor comune cu 66 $\frac{48}{49}$ procente pentru Austria și 33 $\frac{3}{49}$ procente pentru Ungaria.

Londra, 29 Iunie, „Daily Express” primesce din Shanghai șcirea: Aseră a fost afișată o publicațiune împărătescă, după care palatul împărătesc din Peking a fost aprins în 16 l. c. și atacat de trupe chinese rebele.

Londra, 29 Iunie. Ambasadorilor străini din Peking li-s'au dat pașaportele în 19 l. c.

Cifu, 29 Iunie. Seymour a fost eliberat, dăr lipsesc scirile positive, decât ambasadorii încă se află cu el.

Berlin, 29 Iunie. În cercurile militare se plănuesce înființarea unei armate coloniale de sine stătătoare.

Esamene la sate.

Tohanul-vechiu, 22 Iunie n. 1900.

În 21 Iunie n. c. s'a ținut examenul la școlă noastră de aici sub presiul d-lui preot local Moise Brumboiu, ăr din partea d-lui inspector r. de școle din Făgăraș, a fost delegat în calitate de comisar d-nul George Oprea dirigent postal, invătător diplomat. De present la școlă noastră funcționază 3 invătători.

Esamenul s'a ținut întâiu în clasa I, invătător e d-l Nic. Vodă.

S'au examinat copiii din religiune, intuițiune din limba română și maghiară, scris și cetit, matematică etc.

Răspunsurile au fost foarte bune. Iți era mai mare dragul să ascultă pe acești mititei, cari îmbrăcați în haine de sărbătore și curați, veseli și cu totă siguranța răspundeau la întrebările, ce li-se puneau. Resultatul examenului a fost foarte bun, pentru care d-lui invătător i s'a exprimat mulțămirea.

După aceea s'a continuat examenul în cl. II cu desp. II și III, invătător d-l Nicolae Pop jun. Și aici s'au examinat copiii din obiectele prescrise, răspunsurile au fost bune și în special din socotelă și geografia răspunsurile au fost foarte bune.

Esamenul s'a încheiat cu declamarea unor poesii acomodate și cu un dialog cu privire la portul românesc; în care se com-

bate viața luxului de o parte, ăr de alta parte se combate acel rău mare, care s'a incubat în popor, că femeilor nu le mai place să porțe haine făcute de ele, ci mai bine vënd tot ce pot și-și cumpără sdranțe ovresci de prin șatre.

Dialogul a fost foarte potrivit și bine primit. După unele cântări, esamenul s'a încheiat exprimându-i-se d-lui invătător mulțămirea.

În fine s'a ținut esamenul în clasa a III cu desp. IV, V și VI. Invătător d-nul Dumitru Pop. Aici încă s'au examinat copiii din toate obiectele prescrise, răspunsurile au fost foarte bune și esacte. La copii s'a observat o disciplină esemplară. Copiii veseli, plini de curagiu, și totuși erau siguri la întrebările, ce li-se puneau, și la cari răspundeau peste așteptare.

D-l invătător Dumitru Pop a dovedit o diligență rară, densul e un invătător vechiu probat, și născut invătător; merita lauda și recunoștința tuturor.

Esamenul s'a încheiat cu recitarea unor poesii foarte acomodate și cu un dialog despre combaterea luxului, beției și lenii. Și acest dialog a fost foarte acomodat și bine primit de întreg publicul, care a asistat la esamene.

După unele cântări, d-l părinte Moise Brumboiu a ținut o vorbire de încheiere instructivă, plină de invătători folositoare, prin care a recomandat părinților, ca conform stărei lor să trimită copiii la școlă mai departe, ăr cari nu pot să-i dea la meserii.

După aceea d-l G. Oprea asemenea a ținut o vorbire frumoasă, recomandând tinerilor, cari nu pot continua școlile mai departe, ca invătăturile primite să le folosescă spre tot ce e bun, ca tot atâtea arme folositoare pentru lupta vieții.

Le-a recomandat, că și de aici încolo să cetescă cărți folositoare, dăr de cărțile rele să se ferescă, și să-și aducă aminte, că albina adună mierea numai din florile frumoșe și folositoare și nici decât din cele veninoșe; chiar așa sunt și cărțile rele, cari strică moralul.

A spus mai departe, că omul pe pământ are trei judecători mari, și anume: în locul prim e Dumnezeu, al doilea conștiința și al treilea e opinia publică; a recomandat tinerilor, că tot-déuna așa să se porțe, ca să corăspundă acelora în totă privința.

Atât vorbirea d-lui Brumboiu, cât și a d-lui Oprea, au fost primite cu entusiasm și au făcut o impresiune foarte plăcută înaintea publicului și a tinerilor. Observ, că d-nii invătători ar puté pe viitor să cerceteze s. biserică cu copiii mai regulat și să cânte cu densii, și atunci cu drept cuvânt se va puté dice, că-și implinesc misiunea în mod deplin.

Un oșpe.

s'au distribuit daruri în public, toți plecară. Un serviciu funebru ca acesta costă o sută seu două sute de galbeni, mai mult s'au mai puțin. Unii după înmormentare seu după Pomenire iau pe cei din cortegiu la casa răposatului, la masă.

Luni, dimineța Sărbătorii de Brânză, de dimineța, la mâncate, mai multe din soțiile boierilor venira la Patriarch, să-i ceră să le cetescă rugăciunea de iertarea păcatelor. Ele s'au aruncat la pământ înaintea lui, în elegantele lor haine, până ce el fini recitarea. În asemenea chip făcără și bărbății lor, până s'era târziu.

După rugăciunea dela apusul sorelui, din ajunul sărbătorii, nu mai fū nici o rugăciune înaintea somnului, nefind obicei în această țară, nici chiar în nopțile de Luni. Toți veneau la biserică, dela cei mai mari boieri până la neșugătorii cei mai avuți, cu soțiile și copiii lor. Patriarchul se da jos de pe tronul său și stetea între sfeșnice, în patahir și omofor, și pe când toți se aruncau la pământ, el le cetia rugăciunea de iertarea păcatelor, după care le da bine-cuvântarea, mai întâiu arhierilor de față, apoi egumenilor și clerului ordinar, boierilor și restului adunării. Înăl-

țimea sa Beiul de asemenea trimise prin Mitropolitul local, să-i ceră iertarea păcatelor, căci Muntenii arătau cu toții o mare venerațiune pentru Patriarchul nostru. În timpul acestui mare Post veni să viziteze pe Patriarch un egumen ortodox, care se dicea a fi din Insulele Britanice, menționate de Iōn Crisostomul, dintr'un oraș numit „*Hervat*” (*). Se spunea, că în acea parte de loc sunt la 25,000 de case, toți ortodoxi, având un guvernator propriu și vorbind sârbesce. Capul episcopilor din Serbia mă informă, că ei fugiseră din țera lor, și că locuesc la sudul Germaniei, lângă frontiera nordică a teritoriului venețian. Acel egumen cerū să fie făcut arhieru în țera sa, și presintă pentru acest scop mărturii scrise; dăr fū descoperit de minciinos, și Matei-Beiu il trimise imediat la ocne. Compatrioții lui diceau, că își puseră totă credința în Crucea Patriarchilor de Antiochia, la a căror autoritate ține foarte mult.

*) D. Hăsdău (*Arh. istorică I*, p. 97 notă) crede, cu dreptate, că ar fi vorba de Croația.

Baiaspric, 28 Iunie n. 1900.

In orașul Baiaspric s'a ținut esamenul de vară în 27 Iunie st. n. la școlă română conf. sub presiul M. O. D-n protopop local.

Progresul acestui examen a adus în uimire și pe un inspector regesc din centru, d-l Moșdasy Imre, care a participat la acest frumos examen. Școlarii au fost vre-o 55. Au răspuns foarte bine cu toții din toate obiectele de învățământ prescrise pentru șese clase elementare.

Orațiile micilor copii, apoi poeziile declamate cu atâta tact într'adevăr, că ne-au surprins. Apoi cântările liturgice și naționale s'au executat cu atâta precizie și tact, încât într'adevăr merită, ca mulți învățători să ia exemplul dela eselenții cântăreți și învățător **Atanasie Lupan** iubitul nostru președinte al Reuniunii învățătorilor Sătmăr-Ugocia.

Cu totă iubirea colegială recomandăm d-lui **Nicolae Radoiu**, învățător confesional în Doboli inferior, com. Treiscaune, ca suta de corone primită dela inspectorul regesc să o folosească spre a face o călătorie la iubitul și harnicul președinte al Reuniunii noastre, d-l **Atanasie Lupan** în Baia de sus din comitatul Sătmărului și să ia lecții dela domnia-sa, cum este a se conduce o școlă confesională română, unde băieții începători nu știu românesce nici un cuvânt și numai în al II-lea an de școlă învăț românesce, și așa mai departe până când într'al VI-lea an declamă în limba dulce străbună, astfel, încât își storce lacrimi din ochi.

La acest examen splendid pe lângă 8 învățători români au asistat și o mulțime de mame ale elevilor, cari toate cu lacrimi în ochi s'arutau mâna învățătorului harnic, ca a unui adevărat părinte și mulțumindu-i se depărtau cu satisfacție.

După terminare, d-l Protopop și inspectorul regesc mulțumi d-lui învățător **Lupan** pentru zelul arătat, er noi colegii d-sale, am mers la casa d'nsului, petrecând la masa sa ospitală până după amădăci. Dea ceriul, ca mulți, ba toți învățătorii din comuna ungurescă să imiteze pe harnicul învățător și președinte al Reuniunii noastre.

Un învățător.

Două examene în Arad. Ni-se scrie din Arad: Ca unui fiu al Ardealului, rătaicit prin părțile Aradului, să-mi dați voiă, D-le Redactor, să spun câte-va cuvinte despre două examene.

Cel dintâiu, ținut la de cătră învățătorului directorului **Iosif Moldovan**, dela școlă centrală română ort. or. a reușit splendid. Esamenul din toate obiectele a fost ca la cei mai buni învățători, der din desemn și din cântările rituale, deși am asistat până acum la vre-o sută de examene, așa ceva n'am mai vădut și n'am auzit. Au și venit învățătorii din vre-o șese protopopiate ca să asculte examenul d-lui **Moldovan**, despre care a priori șcials, că va fi eselenț. Conferența didactică, ținută sub presiul d-lui protopop. **Bocșan**, a recunoscut meritele d-lui învăț. dir. și i-a adus cuvenite de laudă. De altminteze d-l **Moldovan** numai mai alaltă-eră a fost ales de președinte a despărțământului Aradului și a fost și comisar al examenelor din tract, ceea ce mă dispensează de a mai spune multe despre destoiniciile sale.

*

Un alt examen bun a fost acela al d-lui **Iosif Tisu**, dela școlă de aplicație de pe lângă preparandia din Arad, care examen s'a ținut la 15 Iunie st. n. în sala cea mare a seminarului și sub buna conducere a Archimandritului **Augustin Hamsea**. Scrișul, cetitul, socota, declamările, cântările au fost propuse după un plan bine chibzuit și elevii preparandiali numai bune cunoștințe vor fi tras din școlă de aplicație. La sfârșitul examenului, la care au asistat toți profesorii preparandiali și o mulțime imensă de public, Archim. **Hamsea** a adus primosul laudei d-lui **Tisu**.

Un ardelen.

La școlă mixtă din Șona, unde școlă e susținută de Românii gr. cat. și gr. or. s'a ținut examenul la începutul acestei luni, fiind prezenți Rvdss. D-n protopop **Iuliu Dan** și Rvdss. D-n vicar **Iacob Macavei**.

Esamenul s'a ținut în biserica gr. or., public încă era foarte mult, încât o parte au fost siliți a se sui în podul bisericei. Spun sincer, că un astfel de examen nu mi-a dat de ochi până acum. Conducătorii ambelor tracte își arătau mulțămirea, er la urmă a ținut Rvdss. D-n vicar o frumôsă vorbire, mulțamind poporului și învățătorilor, după aceea ținut Rvdss. D-n protopop asemenea o vorbire la adresa învățătorilor exprimându-se, că până acum nu este încă școlă mai bună ca cea din Șona în întreg tractul și vicariatul Făgărașului, și la care funcționează ca învățător harnicul și zelosul învățător **Ioan Capetă** ca învățător dirigent, fost director la școlă din Veneția inf. mai mulți ani dimpreună cu harnicul inv. **Bucur Pusderca**. — x.

Îmbunătățirea stărei poporului nostru.

Disertațiune ținută de d-l **Ioan I. Lăpădatu** la adunarea Despărț. I (Brașov) al Asociațiunei în **Herman**.

— Fine. —

II.

Să lăsăm acum pe cărturarii și să vedem, ce are a face și care e datorința poporului?

Am vedut școlă ca cel dintâiu mijloc, pentru îmbunătățirea culturală și materială a poporului nostru. Ne-am putut convinge, cred, despre însemnătatea cea mare a școlii. De aceea e în interesul bine priceput al poporului să caute să susțină și, pe unde nu sunt, să înființeze școle. E adevărat, o credem și o simțim, că în multe locuri ne cade pe greu susținerea lor, der când stăm a cumpani folosele școlii cu jertfele, ce le aducem pentru susținerea ei, atunci vedem, că folosele sunt cu mult mai mari, decât aceste jertfe. Și apoi, când scim, că prin școlă ne vom îmbunătăți starea noastră materială și astfel cu vremea susținerea ei nu ne va mai face nici o greutate, atunci cu dragă inimă trebuie să jertfim ori și ce pentru școlă noastră, căci ea nu e decât numai pentru binele nostru și pentru fericirea urmașilor noștri.

Der gēba vom înființa și susținē școle frumōse cu învățători buni și harnici, decā nu ne vom îngriji, ca și copiii să umble regulat la școlă. E cea mai mare și mai neiertată greșelă a opāci pe copii dela școlă. Pōte pentru un moment ni-se pare, că e mai bine și mai folositor a opri pe copil o săptămână și douē dela școlă, ca să ne ajute la nescăi-va lucru. Lucrul și fără copil tot nu rămâne nefăcut, der ce a pierdut copilul dela școlă las, că cu greu mare se pōte recăștiga, der apoi urmările acestei neglijențe se cunosc adese-orī totă viața. Învățătura câștigată de un atare copil se pōte bine asemēna cu casa croită pe nēsip și zidită fără tinciū. Apa cea mai mică o duce și vēntul cel mai ușor o sufle.

De datorința noastră este der, că — decā susținem școle — să ne scim și folosii de ele, căci numai așa își au înțeles jertfele noastre.

Tot asemenea trebuie să purcedem și față de cursurile de adulți său, cum li-am mai dice, școlă de duminecă și sērbătore. Ba ce e mai mult la aceste cursuri, când timpul ne iertā, ar trebui să mergem nu numai copilandrii, ci cu toții, cu mic, cu mare, cu tiner și bătrān, căci a învăța lucruri folositoare, nu stricā nimēnui. Am vedē atunci cât de mulțumit ar fi preotul și învățătorul nostru, cu cât drag ar învăța, când

ar vedē, că școlă a ajuns o a doua biserică.

Se înțelege, că tot de datorința noastră ar fi să ținem sēmă de această ostenelă a preotului și învățătorului. Față de celelalte învățături și sfaturi avem să fim cu luare aminte. Au să se sfātuască cu liniște și au să se înțelēgă cu bine și să fie cu mulțămire față de sfātuitorii lor.

In fine bunul nostru popor încă n'are să aștepte totul dela cărturarii săi. Trebuie să mai facā și așa, după cum mintea sântetōsă îl învață și povățuesce.

Țēranul nostru plugar are de regulă puțin pāmēnt, din care numai cu mare greutate se pōte susținē el cu familia sa, constatōre adese-orī din șapte-opt persoane, dintre cari une-orī cinci-șese copii. Și cu toate aceste mulțumitā unei vechi deprinderi, pe toți îi învață meșteșugul său, cu toate că pōte își dā bine sēma despre greutatea și mai mare, cu care se vor hrāni acești copii la rēndul lor din puțină sa avere. Această este o deprindere, pe care cât mai îngrabă trebuie s'o părăsēscā, decā voesce ca sōrtea să se schimbe înspre bine. Și lucrul cel mai cuminte, pe care l'ar face un tatā de familie în asemenea casuri ar fi, să aplice la meseria sa numai pe atāți dintre copii, cāți crede, că din rēmasul său, vor putē trăi și mai bine și mai ușor. La ceialalți să se caute alte isvōre de venit. Sē-i aplice la meseria și la negoț. Cunosc cāte-va familii, cari au lucrat astfel și din ai cāror membri astāđi au eșit agricultori harnici, meseriași buni și neguțatori pricepuți și toți sunt mulțumiți de starea lor.

Pārintii de familie încă ar putē să facā cu multā ușurință această faptā bună cu deosebire astāđi, când slavā Domnului, avem chiar și reuniuni, cari se îngrijesc de crescerea meseriașilor și negustorilor romāni. Așa d. es., pentru cei-ce se aplicā la meseria este „Reuniunea sodalilor romāni din Brașov“, sub a cārei ocrotire se cresc tinerii în cea mai pārintēscā îngrijire, er pentru cei-ce se aplicā la comērciu este bunāorā „Gremiul comērsanților romāni din Brașov“, care dā anumite ajutōre pentru bāeții de 13—14 ani, cari, pe lângā cele patru clase elementare, să fiā absolvat și una-douē clase gimnāsiale său reale. Der erā să se scie, că reuniunile aceste nu vor veni nici când la noi, decā nu ne vom duce și nu le vom căuta noi pe ele.

Cu deosebire în privința negoțului, astāđi, când avem și se înființēzā pe ȗi ce merge tot mai multe societāți comerciale romānesci, dela cari am putē căpēta și învățături bune și folositoare și credit ușor, ar fi ca în nici un sat romānesc să nu mai fie negustor străin și dușman nou.

Apoi erāși, după-ce am avē meseriași și negustori romāni, se înțelege de sine, tot noi am fi chiāmați a-i și sprijini, lucrând și cumpărând dela ei intru cât se pōte. Banul nostru ar ajunge tot în mână de-ale noastre. Cāci numai a-i cresce, numai a pune meseriașului instrumentul în mână, și pe negustor a-l pune după tarabā și să dicem, că am gātāt cu ei, că i-am făcut ōmenī, însemnēzā a ne ucide noi pe noi, însemnēzā a ne cresce o sēmă de ōmenī fără căpētāiū. Der apoi agricultorul, ca și meseriașul și negustorul, trebuie să ținā mereu sēmă de progresele acestor ramuri de ocupațiune.

Agricultorii noștri s'au deprins a crede, că va merge din ce în ce tot mai spre rēu; că produsele lor vor fi tot mai fără preț și vitele lor tot mai puțin căutate. A crede astfel e o mare desamāgire. Cāci se

nu ne inchipuim, că cei ce ne fac concurență ar avē pāmēnt mai bun și ar munci mai mult, decât noi. Nu! ci totā taina, pe care noi n'o înțelegem, constā în împrejurarea, că aceia se știu folosii de toate invențiunile, pe cari știința le-a scos până astāđi pe terenul agronomiei. Ei știu să alēgā, să prefacā, să mestece și îngrase pāmēntul mai bine, știu să samene seminți mai curate și mai alese, să lucre cu mașini și mai iute și mai bine, cu un cuvēnt, știu să facā totul, ca munca și rōdele pāmēntului să-i coste puțin și astfel produsele lor să le pōtā vinde mai ieftin ca noi. Ei știu să crescā vite alese și să prelucce laptele și lāna lor. — En' să căutām, să străbatem și noi în tainele acestor lucruri și îndată vom vedē, că munca noastră e mai spornică, că noi vom putē produce mai mult și mai bun și astfel vom putē ținē cu ușurință concurență neamurilor noastre.

Spre scoțul acesta trebuie să căutām să ne procurām tot-felul de cărți bune, din cari să învățām toate aceste. Sē învățām, cari sunt rasele cele mai bune de vite, cum trebuie crescute și îngrijite și cum să ne păzim de pagube, asigurându-le. Sē învățām și noi cum trebuie îngrișat și lucrat pāmēntul și cum trebuie prelucrate rōdele lui. Sē nu uitām nici de in și cânepā, de cērā și miere, cari toate au mare însemnătate în economia de casā. Sē ne interesām despre tot-felul de instrumente și mașini agricole și de cele pentru industria domestică, ca d. es. mașini de sēmēnat, săpat, cosit și secerat, roți de tors și rēsbōe de țesut pānzā și lānā. Sē nu uitām în fine nici despre felul cum au să fiā pregătite laptele și brānzeturile.

Decā agricultorul ar căuta să se intereseze de toate acestea, ar vedē, că totul merge spre bine, munca i-ar fi rodnică și cu spor și rēsplata muncii îndoită și întreită.

Nici meseriașul și nici neguțatorul nu trebuie să rămānā însē în urma agriculturului. Și aceștia au să se instruescā mereu, căci numai așa vor putē ținē piept concurenței străine. Cāci nici meseriașul și neguțatorul străin nu sunt mai deștepti decât noi. Totul e, că ei știu mai multe, decât noi. Știu să aducā produse bune și ieftine, și știu să le lucre și să le vēndā mai bine. Deci meseriașul va trebui să cetescā despre confecționarea uneltelor și mașinilor, cu cari lucrēzā, despre pregătirea diverselor produse, din cari, la rēndul său, produce alte nouē, despre diversele invențiuni și descoperiri, despre asociațiuni pe terenul muncii, producțiunei și al distribuțiunei, despre situațiunea și progresul industriei în alte țeri, în sfârșit despre tot ceea-ce se atinge de meseria sa.

Negustorul să nисуască a-și căștiga cunoscințe în toate direcțiunile activității sale. Sē cetescā și să învețe: merceologia, contabilitate, elemente de drept comērcial și cambial, mersul negoțului în diferite țeri și orașe, și alte de felul acesta.

Aceste toate se pot învăța din cărți, de cari multe avem, er intru cât lipsesc să sperām, că se vor scrie de ōmenii noștri mai pricepuți. Poporul însē de bună sēmă va trebui să ținā cont de această ostenelă a lor.

Numai în felul acesta, lucrând și unii și alții, ajutorându-ne după putință vom putē clādi edificiul nostru de bunăstare culturală și materială. Sē ne apucām cu toții de lucru. Nici unii dintre noi să nu se uite la celalalt cum lucrēzā și se jertfescē singur pentru toți, fără să facā și dēnsul cât i se cuvine. A

zidi un edificiu de bună stare materială și culturală sēmēnă foarte mult cu zidirea unui edificiu propriu dis. La înființarea acestuia concurg multe brațe, cug-etă multe capete și multe fețe asudate: unul aduce piētră, altul var; unul pregătesce materialul de lemnăria, altul pe cel de ferăria; unul sapă, altul măsoară, unul supraveghează când alții zidesc și tinciuesc. Așternerg lucrurile și la munca noastră nă.

S'ar nă numai încredere unii în alții, s'ar nă temem unii pe alții, cārtura. 137 nu tēmă poporul, ēr poporu. 137 nu tēmă pe cārturarî. Vēdute. 137 no tovarăsiă, unde lucrurile nă la bun sfîrșit, dēcă tovarăsiă nă tem unii pe alții? De bună sēmēnă nu!

Atunc tēnd nu ne vom teme unii pe alții, cānd vom sci, că toți suntem fii ai luiăși neam cu aceleași interese și aspirațiuni, când ne vom sci supune în interesul propriu binelui de obște, când ne vom încredința mai pe sus de tōte, că omul nu e în lume numai pentru sine, ci și pentru semenii sēi și mai vētos pentru urmașii sēi, cu alte cuvinte cānd iubirea de-aprōpelui, propăgată de Măntuitorul nostru Isus Christus, ne va călăuzi în acțiunile nōsure, atunci sē fim siguri, că vom ajunge acolo, unde cu toții dorim.

Deci încrederea în noi și în puterile nōstre, nēdejdea într'un bine apropiat, iubirea de neam și mai pe sus de tōte frica de Dumneșeu și munca fără preget și desinteresată va fi scăparea și măntuirea nōstră.

Negoțul cu ouș și galițe.

Țēra Ottului, Iunie 1900.

În nr. 75 de Duminecă, promisesem d-lui preot din Hotoan, că, pe lângă comunicarea comercașilor în mic cu ouș și galițe, ce făcusem în corespondența mea de-atunc, voi tū căuta să aflū firme și debușeurî mai mari, unde sē se adreseze omenii nōștri, carî ar voi sē întreprindă un astfel de negoț, atât de rentabil pentru poporul nostru, ca punēdu-se în înțelegere cu astfel de firme, sē pōtă lifera direct.

M'am interesat de afacere și, după informașiunile căpētate, mē grăbesc a comunica celor interesași, că firma cea mai însemnată în tōtă Ungaria, care desface negoțul cu ouș în mare, este Hartmann și Coner în Teresianopol (Szabadka). Cel dintăiu se trage din Olanda și de două-deci de ani s'a împămēntenit în orașul numit, ēr cel din urmă e din Germania nordică. Firma acēsta face pe an din negoțul cu galițe și cu ouș o circulașiune de 13 milioane corōne. — În Londra, capitala Brităniei, susține de mai mulți ani hală de vēndare, cu întocmirile sale proprii, în care sunt aplicași nouē spre-dece funcționarî. Capitalul de investitură a numitei firme se pōte calcula la șēpte milioane corōne. În anul curent din Ianuarie pānă la finea lui Mărțișor, a esportat o sută-trei-deci de mii de curci. Celarele (pivnițele) firmei, unde se adună oușele și se conservă în apă vērōsă, sunt întocmite pentru deca milioane de ouș. Acēsta este de lipsă, fiindcă în lunile lui Iunie, Iulie și August, în Londra încētă negoțul cu ouș în mare, după-ce fōrte mulți consumenți peste vară se mută la sate, se duc la băi și așa împrejurimea orașului este de ajuns pentru a provede pe locuitorî cu oușele de lipsă.

Notițele acestea despre firma numită am aflat de bine a-le comunica, mai ales fiindcă și ministrul de agricultură a încredințat'o cu mijlocirea transportării și vēndării oușlor adunate de reuniunile, anume organizate în multe părți ale țērei, pentru culegerea oușlor dela prāsitorii mai mici. Pānă în timpul de față sunt în tōtă țēra 54 reuniuni organizate. Se dīce, că firma numită se pōrtă față cu prāsitorii cu cea mai mare prevenire și pricepere de lucru. Au mai multe mii de agenți, carî

cutreeră țēra pentru cumpārarea și espedarea oușlor; pe lângă acēsta, în urma provocării ministrului de agricultură, a de-pus ca cautiune două milioane corōne în hārtii de valōre, la banca austro-ungară, s'a obligat în convențiunea încheiată cu ministrul, că în tot locul, unde se înființēză reuniuni pentru esportul oușlor, es-mite un expert și cunosctōr de afacere, care sē instrueze pe manipulantul reuniu-nei în statorirea calității oușlor, în meto-dul de pachetare, în contabilitatea și trans-portul lor; mai departe anticipēză fiă-cărei stațiunî pentru adunare de ouș, câte două mii (2000) corōne pentru cumpārarea ouș-lor și pentru acoperirea altor spese; provide stațiunile acestea cu materialul de lipsă pentru pachetat; și ca vēn-dătorii sē nu fie înșelași în preț, recunosce de basă prețul oușlor de bursă din Lon-dra, stabilit în ziua de Lună a fie-cărei sēptēmāni. Primesce dela reuniuni orî și cānd, chiar și în lunile de vară, orî și ce cuantitate; se învoesce și la aceea, ca reu-niunea respectivă sē pōtă vinde oușele sale și la alți întreprindtōri, carî ar cumpăra oușele cu un preț mai mare, și cumcă va raporta în tōtă sēptēmāna la ministrul de agricultură despre debușeurile sale specifi-cate după reuniuni, ca așa și ministrul sē fie tot-dēuna în curent, despre activitatea reuniunilor.

În anul trecut s'au esportat ouș în preț de trei-deci de milioane corōne. O sumă atât de mare, încāt tōtă contribușiunea de pāmēnt, a părților Ardelene, nu face pe an atāt. Ce mare avantaju ar avē poporul nostru în îmbogățire, cānd ne-am interesa și noi mai mult de acest ram însemnat de negoț. Și pānă atunci, pānă cānd și în părțile locuite de Romāni s'ar pōtă înființa atarî reuniuni, ar trebui să ieie inițiativa, la exploatarea acestui căștig, de-oamdată reuniunile nōstre agricole, cum este de esemplu, cea din Sibiul și Orēștiā, căci ram-ul acestui comerciū ar desvolta prāsirea oușlor și prin ea îmbogățirea poporului nostru în măsură necalculabilă, fiindcă vē-dēnd poporul căștigul cel mare, cel are din prāsirea galițelor, ar tīnē cel puțin de două-ori atātă galițe, cānd apoi și esportă, s'ar dublica și prin desvoltarea prāsirei rați-onale de galițe ar căpāta un avēnt mai mare și îngărășarea și îndoparea galițelor, cānd apoi și acestea s'ar pōtă esporta și în număr mai considerabil.

Un invēțator popular.

Literatură.

În editura librăriei D. I. Benvenisti din Craiova a apărut opul de Camille Flamarion "Ce-i Cerul?", lucrat în romānesce de d-l B. Varian redactor la "Universul". Opul conține mai multe figuri în text și se estinde pe 231 pag. 8°. El e potrivit și ca premii pentru scōtele secundare. Costă 1 es. un leu și 50 banî.

"Din viața" este titlul unei colecțiunî de novēle datorite condeiului d-lui V. Gh. Gherasimescu dela Creditul Agricol din Huși. Este o colecțiune de novēle drăgă-lășe, luate mai ales din pătauile vieții. Pre-țul 1 leu 50 banî.

MULTE ȘI DE TOTE.

Organele și tōca.

Se dīce, că odată au avut și Romānii organe în biserică, dēr cānd au început a cănta cu ele, unii din ei au început să jōce. De-atunci le-au scos afară din biser-ică și nu se mai folosesc în bisericile ro-mānesce.

Ungurii, se dīce, că încă au avut tōcă la biserică, dēr unul din ei neavēnd cu ce să-și bată cōsa s'a dus și a furat ciocănelele cu carî băteau tōca. Pōpa lor, dēcă a vēdūt asta, s'a dus într'o nōpte și-a luat tōca și-a pus'o la cărciumă zalog pe rachiu. — De atunci Ungurii se tot

duc s'o scōtă, dēr se îmbată și-și uită de ea, și tōca ș'acuma e zalog.

I. M. Popa, (audită dela Iosif Comșa.)

Maimuță vorbitōre.

Căpitanul Friderik D'Osta din Baltimore își dă silința să croiescă om din maimuță. Și a ajuns la rezultate admirabile.

Maimuța, care pōrtă numele de Iohann Ham, umblă ca omul priu odaia și are surtuc, ghete și cilindru. De obi-ceiū mănāncă la masă cu stăpānul sēu, folosese oușit și furculiță și după mănāncă i-a scobitōrea și-și curățā carnea dintre dinți. Scie să jōce, să pusce, să dueleze, să patineze și să cālărăscă. Nōptea dōrme în pat și e interesant s'o veđi cum se desbra-că, cum își împătură și aședă îmbrăcāmiu-tea cu multă îngrijire la locul destinat, apoi se ascunde sub plapomă, pe care și-o trage peste urechi, ca omul, care vrē să dōrmă dus.

Căpitanul însă nu se mulțumescă cu tōte acestea — el vrē să învețe mai-muța a vorbi. Dēr aici merge mai greu, fiindcă animalul nu prea pōtă să esprime consonantele. La atātă însă totuși a dus'o, ca s'o învețe a esprima bine cuvintele "ma-mă", "da" și "nu".

Căpitanul și-a arătat elevul medicilor din Baltimore, carî s'au încrucit și mirat de isprava ce a făcut'o.

Canibalism în Africa.

O fōiă englesă aduce, după comuni-cările unui misionar, scriși despre faptele înfōratōre ale canibalilor din Africa. Aceș-tia aparțin seminției Zappazapi din statul Kongo.

Șēfii localităților din apropiere, apoi alți indiviđi dimprennă cu femeile lor — cam 500 înș — au fost invitași de Zappazapi la o petrecare prietinēscă.

Cānd își petreceau mai bine, "ve-cinii" fură impresurași fără de veste și li s'a pretins ca drept preț de rēscumpē-rare să dea solavî, fildeș și alte lucruri. Dēr fiindcă "vecinii" n'au putut satisfacē pre-tenșiunea, Zappazapi i-au impușcat. Numai căpî-va din ei au putut scāpa.

Misionarul a vēdūt 40—50 cadavre. De pe trei cadavre Zappazapi au tăiat carnea și a mănācat'o. Misionarul a mai vē-đūt 85 de brațe tăiate.

POSTA REDACTIUNEL.

D-lui F. A. în V. (Bănat) Cetesce articolul "Negoțul cu ouș" și vei afla ce ai dorit.

Prognoza timpului.

(După cālendarul căpit. Spāriosu.)

Sēptēmāna din 1—7 Iulie: ploios în 3 și 4.

Sēptēmāna din 8—14 Iulie: ploios în 10, 11 și 12.

Cālendarul sēptēmānei.

IUNIE. are 30 zile. CIREȘAR.

Table with 3 columns: Dilele, Cālendar. Iul. v., Cālendar. Greg. Rows include Dum., Lunî, Marți, Merc., Joi., Viner, Sām. dates and names like Leontin, Teodor, Cerc, Mariei, Corneliu, Udalrich, Ciril, Met., Agripina, Isiaia prof., Vilibald.

Cursul la bursa din Viena.

Din 28 Iunie 1900.

Table with 2 columns: Valuta in Kor. fil., Valuta in. Rows include Renta ung. de aur 4%, Renta de corōne ung. 4%, Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%, etc.

Table with 2 columns: Valuta in, Valuta in. Rows include Acții de-ale Bāncei austro-ungară, Acții de-ale Bāncei ung. de credit, etc.

Cursul pieței Brașov.

Din 29 Iunie 1900.

Table with 2 columns: Valuta in, Valuta in. Rows include Bancnota rom. Cump. 19.04, Argint român. Cump. 18.90, etc.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 29 Iunie 1900.

Table with 3 columns: Măsura și greutatea, Calitatea, Valuta in. Rows include 1 H. L. Grâu cel mai frumos, Grâu mijlociu, etc.

Bursa de Bucuresci

din 28 Iunie n. 1900.

Table with 4 columns: Valori, Do-bândă, Scad. cup., Cu banî gata. Rows include Renta amortisabilă, Impr. 1892, 1893, etc.

Scompturi:

Table with 2 columns: Banca, Valuta. Rows include Banca nat. a Rom., Avansuri pe efecte, C. sa de depunerî, etc.

Tērgul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 26 Iunie n. de 44,036 capete, la 27 Iunie n. au întrat 855 capete și au eșit 401 capete, rămānēnd la 28 Iunie n. un număr de 44,590 capete.

Se notēză marfa ungurēscă: veche grea dela 90—92 fil. marfă ungurēscă tīnēră grea dela 95—97 fil. de mijloc dela 95—96 fil. ușōră dela 94—96 fil. — Sērbēscă: grea 94—96 fil., de mijloc 93—94 fil., ușōră: 91—93 fil. kilogram.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Măsur.

Bursa de mărfuri din Budapesta.
din 28 Iunie 1900

Semințe	Cu- ali- tatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme
Grâu Bănățenesc	80	dela 7.90 până la 8.15
Grâu dela Tisa	80	8.— 8.10
Grâu de Pesta	80	7.70 7.90
Grâu de Alba regală	80	7.80 8.—
Grâu de Bácska	80	— —
Grâu unguresc de nord	80	— —
Grâu românesc	80	— —

Semințe vechi ori nouă	Soiul	Cu- ali- tatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme
Săcara		70-72	dela 6.60 până la 6.75
Orz	nutreț	60-62	6.40 6.55
Orz	de rachiu	62-64	5.90 6.10
Orz	de bere	64-66	5.60 5.80
Ovăș		55-60	5.— 5.30
Cucuruz	bănățen	75	— —
Cucuruz	alt soi	73	— —
Cucuruz	"		— —
Hirișcă	"		5.— 5.30

Produce div.	Soiul	Cursul
Săm. de trifoiu	Luțernă ungar.	dela — până —
"	" transilvană	— —
"	" bănățenă	— —
"	" roșie	— —
Ulei de rapiță	rafinat dublu	— —
Ulei de in		— —
Unsore de porc	dela Pesta	56.— 56.50
Slavină	dela țeră	47.— 48.—
Prune	svântată	— —
	din Bosnia	— —
Licitar	Slavon și Serbia	18.— 18.50
	din Serbia în s.	— —
Nuci	slavon nou	— —
Gogoși	sârbesc	— —
	din Ungaria	— —
Miere	unguresc	— —
	sârbesc	— —
Căra	brut	— —
Spirt	Drojdiițe de s.	— —

Cursul losurilor private
din 28 Iunie 1900.

	cump.	vinde
Basilica	12.—	14.—
Credit	393.—	396.50
Clary 40 fl. m.	129.75	130.75
Navig. pe Dunăre.		
Insbruck	64.50	66.50
Krakau	71.—	72.—
Laibach	47.—	49.—
Buda	131.—	135.—
Pa'ly	132.50	133.50
Crucea roșie austriacă	41.50	42.50
" ungar.	20.—	21.—
" ital.		
Rudolf	63.50	65.50
Salm	175.25	177.25
Salzburg	60.50	61.50
St. Geuois	183.—	185.—
Stanislau		
Trientine 4 1/2 % 100 m. c.		
Waldstein 4 % 50		
" de 10 franci		
Banca h. ung. 4 %		

Ore de violină.

Olga Coulein Fogarascher
are onore a aduce la cunoștința on. public, că dela 15 August va începe **Cursul pentru ore de Violină.**

Inscrieri se primesc de pe acuma in grădina Schnell, Strada Rochus dela 8—11 ore.

Ca recomandată se face observarea, că instrucția urmază după acelaș metod și cu același prețuri, cum a fost la D.șora Ella Hess-haimer. 1.1—2

Se caută un Silvicultor,

posedând cunoștințe speciale, diploma unei școle de silvicultură a statului austro-ungar, precum și o practică îndelungată in profesiunea silviculturii dela stat său comună.

A se adresa in Bucuresci, Calea Victoriei Nr. 167, la Exelența Sa G. Gr. Cantacuzeno. 5—10,988.

500 fl. plătesc celui ce va mai capeta vreodată durere de dinți, ori îi vamirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui **Bartilla**, o sticlă 70 bani. — (Pentru pachetare 20 filler deosebit) — **Erezii A. Bartilla (E. Winkler)** VIENA, 19/1, Sommergeasse 1.

Să se ceară pretenziunea apiat **apa de dinți** a lui Bartilla. Denunțări de falsificări care vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pôte capeta, trimiț 7 sticle cu 5 cor. 20 fl. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco. Se capeta in BRAȘOV la farmacia D-lui **Victor Roth.** 13—*595.

Deschidere de atelier nou!

Aduc la cunoștința On. public, că am deschis in Strada Vămii nr. 28, vis-a-vis de biserica un

Atelier pentru Corsete (speciale) de Viena și Paris

unde se efectuează după măsură corsete, de Corsete, Ajour, Batist, Seir, be transpirațiune, de a se ținerii de casă și de Velociped.

Mă rog de o cercetare număroasă **B. Go** Reparatură se primesc.

Neajunse

in frumseța și buvătatea lor sunt **Brilant Schwarz-Stahl**

Savonnett-Remontoir, dublu acoperite cu 3 capace de oțel negru brillant, mecanism precis, 3 ani garanție, arătătorii petentat, placă lucie de opal fondont, ceroul arătătorii. Corôna de aur duble veritabil. Aceste ciasornice umbă 36 ore și in urma escentării elegante, le pörtă fiș-cine cu plăcere.

Prețul cu pachetare și etui de pele numai 6 fl.

Ciasornice de dame Brillant, oțel negru, deschise, forte fin lucrate numai 7 fl. Lent de aur duble potrivite pentru bărbați și dame 1 fl 50 cr. — Se trimite cu Ramburs. — Ce nu convine se schimbă, seu se inapoiéază banii, de aceea nu este nici un risc.

JOSEF SPIERING, WIEN I. Postgasse 2. Catalog ilustrat cu ciasornice, lanțuri inele etc. gratis și franco.

Afacere cu câștig

este fabricația de lichior. — Ori cine pôte fabrica lichioruri și rachiuri fine,

intrebunțând specialitățile de esențe ale mele, care au fost adese-ori premiate, ca forte bune și nevă-âmătoare. Nu sunt de lipsă cunoștințe speciale, nici ostenelă seu perdere de vreme.

Pentru a instala o astfel de fabrică, nu se recere un capital mare și nici localității mari.

Se pot capeta prospecte și informațiuni dela **Emanuel Albina**

fabrică de specialități de esențe și etabliment pentru aranjarea completă de fabrici de lichioruri. **Viena, 11/2 Franzensbrücke-strasse 3.** 997.2—5

Pentru SESONUL de Primăvară și Vară 1900

STOFE veritabile de Brün.

Un coupon de metri 3.10 lungime pentru un costum complet roc, pantaloni și giletă costă numai fl. 2.75, 3.70, 4.80 din stofă bună mai bună fină mai fină foarte fină

Un coupon pentru costum de salon fl. 10.— cum și stoffe de pardiseuri, Loden pentru turisti, Kamgarn fin etc. etc. — Trimite cu prețurile fabricii renumita și cunoscută ca solidă și reela fabrică de postavuri

SIEGEL-IMHOF in BRÜNN.

— Mostre gratis și franco. — Liferajie conform mostri se garantează. — Avantajile clienteli private, a comanda direct la firma de sus, sunt mari.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vinde la librăria Nic. I. Ciureu și la Eremias Nepoții.

Zacherlin

Nu pachetat in pungi (tocuri) ci veritabil numai in sticlute (cu numerele Zacherlin.)

Acesta este ajutorul cel mai bun și radical contra plăgei a ori și ce insecte.

Se află de vëndare: in Brașov: La Domni I. L. et A. Hesshaimer, Heinrich Zanz Donitric Eremias nepoții, Emil Por. Karl Irb, Julius Müller, Carol Schuster farmacia, Teutsch et Tortler, N. Grădinar, Eduard Kugler farm., Julius Hornung farmacia. Heinrich G. Ober Ferdinand Jekelius farm., Victor Roth farm., Karl Harth, Robert Stangl, T. Kelen n farm., W. Sallmüller, Lazar & Verzar, Henrich Petersberger. In Făgăraș: La Domni: Isidor P. Hermann, R. G. Rimonhau, I. Iarosch Heinrich Scher. Alexander Nahrer, Jacob Fleissig. In Cohaluz: La Domni: Ernst Wolf, Eduard Victor Melas și unde sunt afisate placate.